

Улогата и значењето на Секторот за операции на финансиски пазари и платни системи при НБРМ и спроведувањето на монетарната политика со посебен фокус на предизвиците во првата половина на 2016 година

м-р Маја Кадиевска - Војновиќ
Вицегувернер

АБИТ - Семинар за млади и идни банкари
Скопје, 22 јуни 2016 година

Модул 1: Сектор за операции на финансиски пазари и платни системи при НБРМ – организација, надлежности, функции

Модул 2: Спроведување на монетарната политика со посебен фокус на предизвиците во првата половина на 2016 година

ШТО ЌЕ НАУЧИТЕ?

ЗА:

- ✓ НБРМ –цел, функции, организација (фокус секторот ОФППС)
- ✓ Монетарната политика –спроведување, монетарни инструменти
- ✓ Одржувањето на стабилноста на девизен курс на денарот во однос на еврото
- ✓ Управувањето на девизните резерви
- ✓ Финансиските пазари каде НБРМ има улога
- ✓ Улогата на платните системи и платни инструменти
- ✓ Билансот на централната банка

...И потоа ќе бидете експерти за НБРМ

Народна банка на Република Македонија: организација, цели, функции

За НБРМ

НБРМ е централна банка на Република Македонија и единствена емисиона банка во земјата

Правен статус: Правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност

Капитал: Капиталот на НБРМ е во сопственост на Република Македонија

Независност: НБРМ е независна при постигнувањето на целите и задачите

Органи на одлучување: Совет на НБРМ – највисок орган на управување и одлучување

Цели на НБРМ – три, со градација

1. Основна цел на Народната банка е постигнување и одржување на **ценовната стабилност**.
2. Друга цел на Народната банка, која е подредена на основната цел, е да придонесува кон одржување на стабилен, конкурентен и пазарно ориентиран **финансиски систем**.
3. Народната банка ја поддржува **општата економска политика** без да го загрози остварувањето на основната цел и во согласност со принципот на отворена пазарна економија со слободна конкуренција.

Задачи на НБРМ – 13 задачи, експлицитно наведени

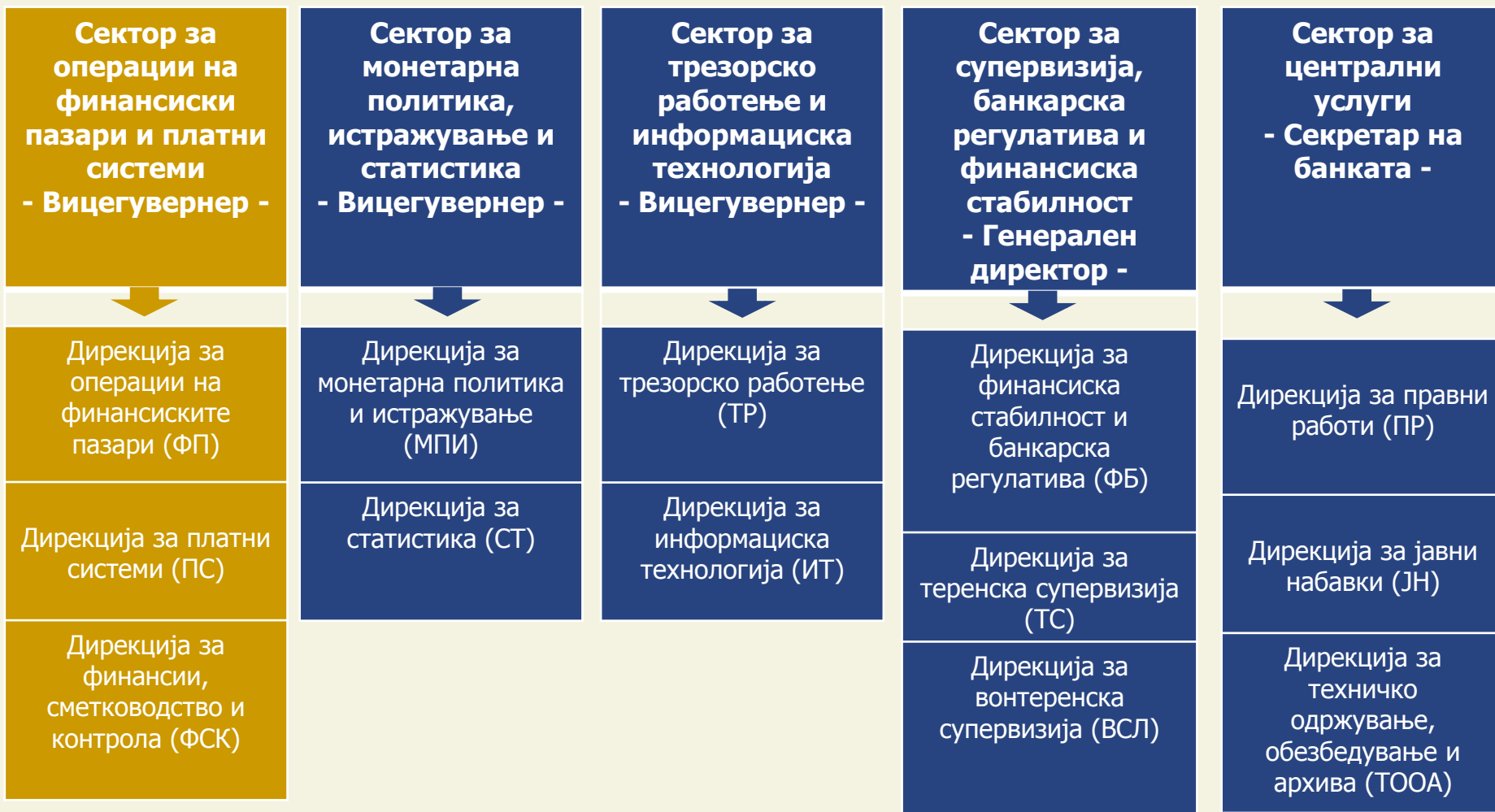
1. ја утврдува и спроведува монетарната политика;
2. учествува во определување на режимот на девизниот курс;
3. ја утврдува и спроведува политиката на девизниот курс;
4. ги чува и управува со девизните резерви;
5. ги издава и управува со книжните и кованите пари на Република Македонија;
6. ги евидентира и следи кредитните операции со странство и го изготвува платниот биланс на Република Македонија;
7. прибира и изготвува статистички податоци заради извршувањето на задачите согласно со закон;
8. воспоставува, развива, регистрира и врши надзор над сигурноста, стабилноста и ефикасноста на системите за плаќање, порамнување и клиринг;
9. регулира, издава дозволи и врши супервизија на банки, штедилници, друштва за издавање на електронски пари и други финансиски институции на начин утврден со овој или друг закон;
10. врши надзор над примената на прописите со кои се уредува девизното работење, менувачкото работење, вршењето услуги на брз трансфер на пари, системите за спречување на перење на пари и заштита на потрошувачите, во согласност со овој или друг закон;
11. врши работи на фискален агент на Владата на Република Македонија;
12. учествува во меѓународни институции и организации во врска со прашања коишто се во нејзина надлежност;
13. организира тргување и порамнување на хартии од вредност на пазарите преку шалтер и
14. врши други активности во врска со извршувањето на нејзините задачи во согласност со овој и друг закон.

Организациска структура

Народна банка на Република Македонија
Гувернер

(ДВК, ЧР, музеј, архив)

**Сектор за операцији на финансиски пазари и платни системи:
организација, надлежности,
функции**

Поставеност и функции

Дирекција за операции на финансиски пазари (ФП)

- Ја спроведува монетарната политика
- Дава предлози за унапредување на постојните и воведување на нови монетарни инструменти
- Управува со ликвидноста на банките
- Ја одржува стабилноста на девизниот курс преку интервенции на меѓубанкарскиот девизен пазар
- Организира тргување на домашните финансиски пазари
- Ги чува и управува со девизните резерви
- Оперативно управува со ризиците кај редовните монетарни операции и инвестирањето на девизните резерви
- Овозможува поддршка на финансиската стабилност преку одобрување на кредит во крајна инстанца/односно одобрување на кредит за краткорочна ликвидносна поддршка

Дирекција за платни системи (ПС)

- Воспоставува, регистрира и врши надзор над сигурноста, стабилноста и ефикасноста на системите за плаќање, порамнување и клиринг
- Врши трансакции преку платните системи во земјата за спроведување на монетарната политика, одржување на финансиската стабилност и остварување на останатите значајни функции на централна банка
- Врши трансакции преку платните системи во странство за потребите на управување со девизните резерви и извршување на платниот промет со странство за државните органи
- Врши сметководствена евиденција на трансакциите порамнети во земјата и во странство
- Врши развојна и катализаторска функција за платните системи
- Прибира, обработува и објавува податоци за платежна статистика

Дирекција за финансии, сметководство и контрола (ФСК)

- Врши сметководствена евиденција на средствата, обврските, приходите и расходите на НБРМ
- Ги изготвува и редовно известува за финансиските извештаи на НБРМ
- Го планира и контролира извршувањето на финансиските планови
- Изготвува сметководствени правила за потребите на спроведување на монетарната политика и управувањето со девизните резерви

Задачи – 9

ДФП

ДПС

ДФСК

- ја утврдува и спроведува монетарната политика
- ја утврдува и спроведува политиката на девизниот курс
- ги чува и управува со девизните резерви
- прибира и изготвува статистички податоци
- го уредува платниот промет
- врши работи на фискален агент на Владата на РМ
- ја претставува РМ во меѓународни институции и организации
- организира тргување и порамнување на хартии од вредност на пазарите преку шалтер и
- врши други активности во врска со извршувањето на нејзините задачи

Улога и значење во рамки на НБРМ

Биланс на состојба на НБРМ

	2015 (во илјади денари)
СРЕДСТВА	
Девизни средства	139.360.979
Побарувања од државата	6.037.645
Членство кај ММФ	5.422.197
Побарувања од банките	15.912
Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување	113.431
Недвижности и опрема	767.393
Нематеријални средства	26.449
Ковани пари од благородни метали	116.069
Побарувања од работењето	28.308
Останати средства	198.789
Вкупно средства	152.087.172
ОБВРСКИ И КАПИТАЛ	
Готови пари во оптек	31.950.962
Депозити на банки	25.427.842
Задолжителна резерва на банки во девизи и задолжителна резерва на штедилници во денари	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	25.045.631
Депозити на државата	28.737.151
Ограничени депозити	386.317
Обврски кон ММФ	10.548.168
Останати депозити	171.064
Останати обврски	905.436
Вкупно обврски	136.453.328
Вкупно капитал и резерви	15.633.844
Вкупно обврски и капитал	152.087.172

Управување со девизни резерви - ДФП

Агент на државата –ДФСК и ДПС

Монетарни инструменти за обезбедување ликвидност - ДФП

Ликвидност на банки и монетарни инструменти за повлекување ликвидност - ДФП

Агент на државата –ДФСК и ДПС

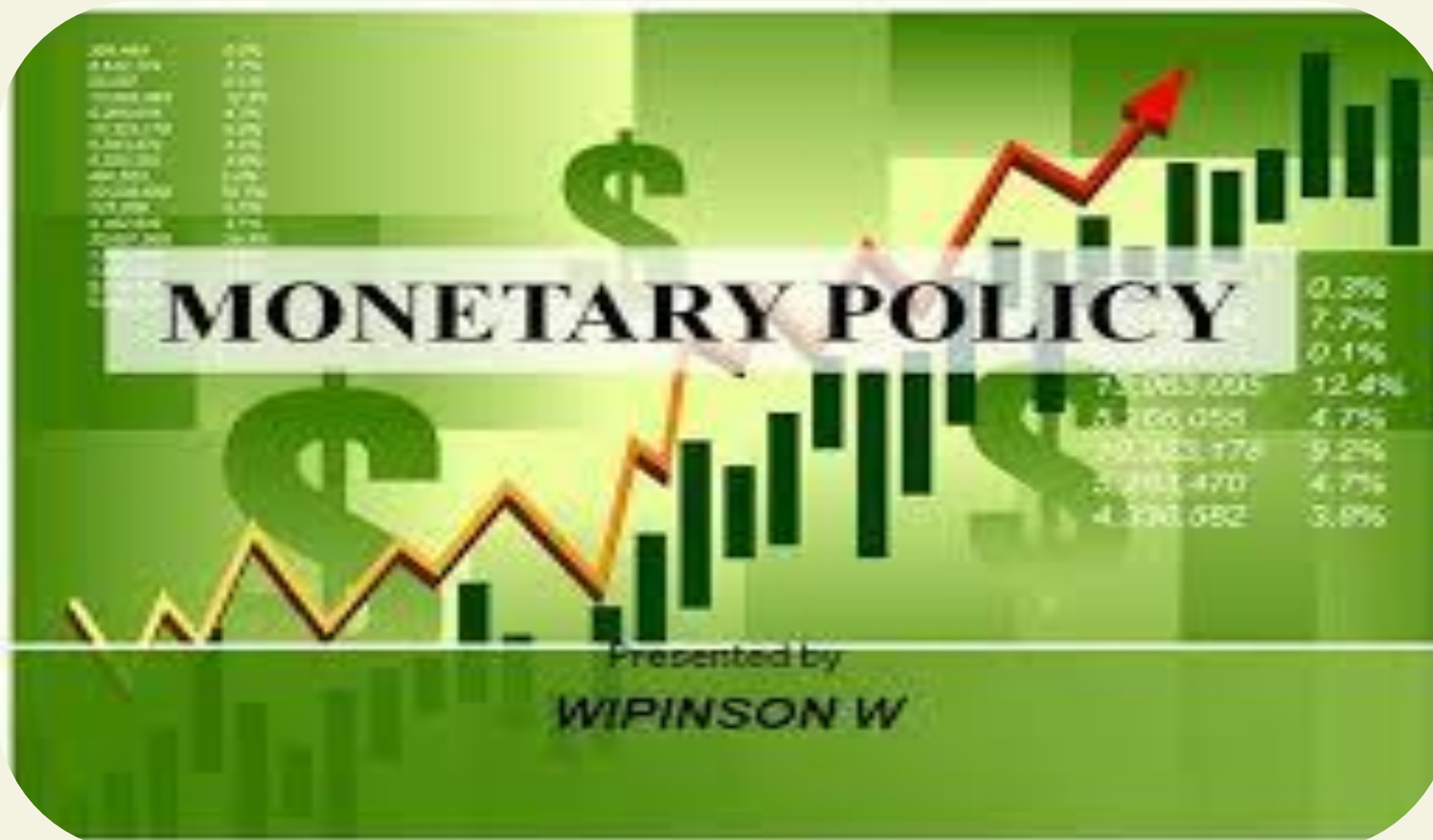

Секторот го прават луѓето!!!

Спроведување на монетарната политика

Спроведување на монетарна политика Монетарна стратегија

Избрана е монетарна стратегија на таргетирање на номиналниот девизен курс на денарот во однос на еврото – посредна цел за остварување на крајната цел

Спроведување на монетарна политика

Монетарна стратегија

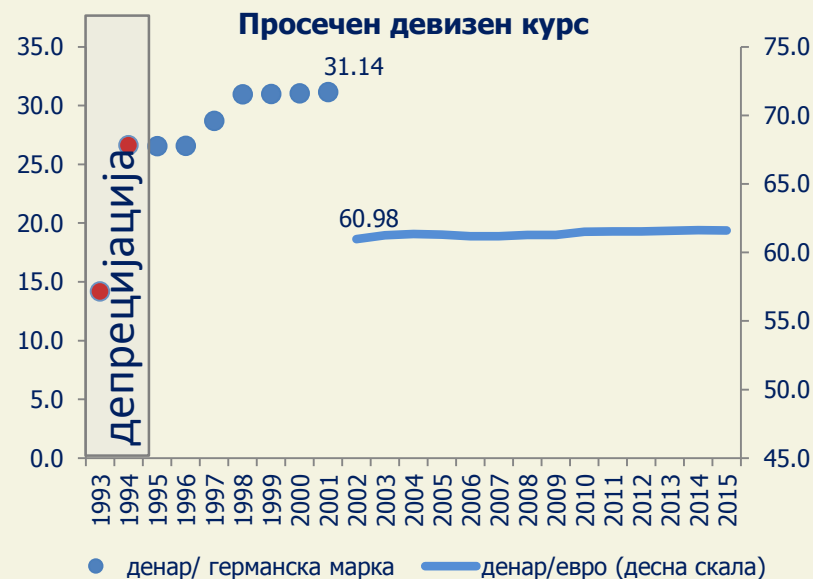
Зошто таргетирање на девизниот курс, зошто стабилен курс?

Мала и отворена економија – увозна зависност од енергенци (притисок врз домашни цени) и увозна зависност на извозот

Висок степен на финансиска евроизација

Транспарентен и предвидлив пристап за формирање на инфлациски очекувања

Воведена е од 1995 година, по што има стабилизација на инфлацијата

● денар/ германска марка — денар/евро (десна скала)

Одржување на стабилноста на девизниот курс

Девизен пазар и формирање на девизен курс –по сегменти

НБРМ и банки поддржувачи (интервенции)

Континуирано котирање на куповен/продажен курс на банки поддржувачи

Интервенции на НБРМ по интервентни курсеви (61,47/61,72 денари за евро за откуп/продажба на девизи)

Меѓубанкарски девизен пазар (сите банки)

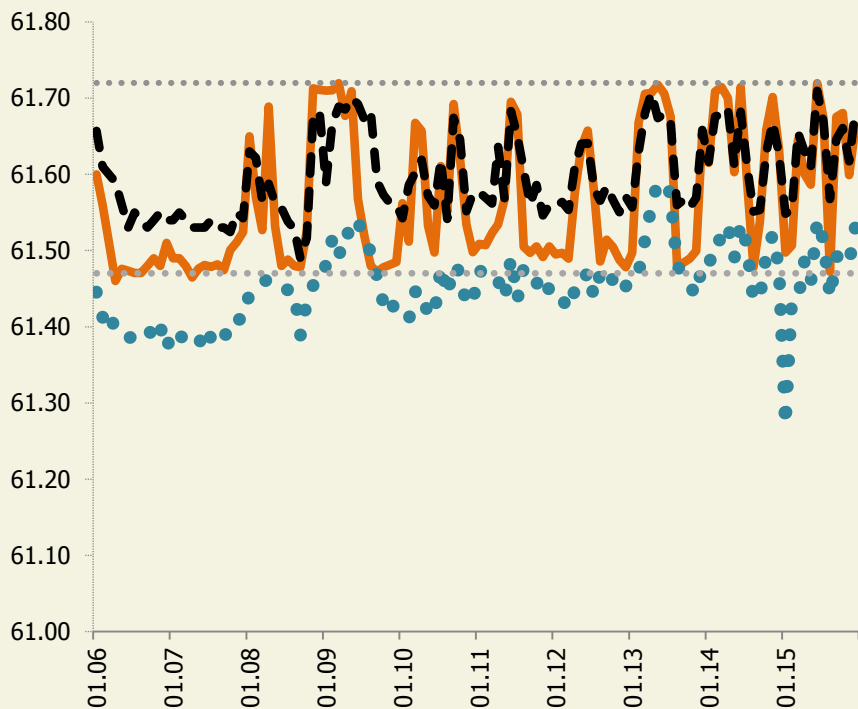
Задоволување на побарувачка за девизи/откуп на вишок на девизи и **формирање на меѓубанкарски курс**

Девизен пазар на банки со клиенти (фирми, домаќинства, менувачници, нерезиденти)

Врз основа на понуда и побарувачка за девизи во тековен ден, креирање на куповни и продажни курсеви на банки

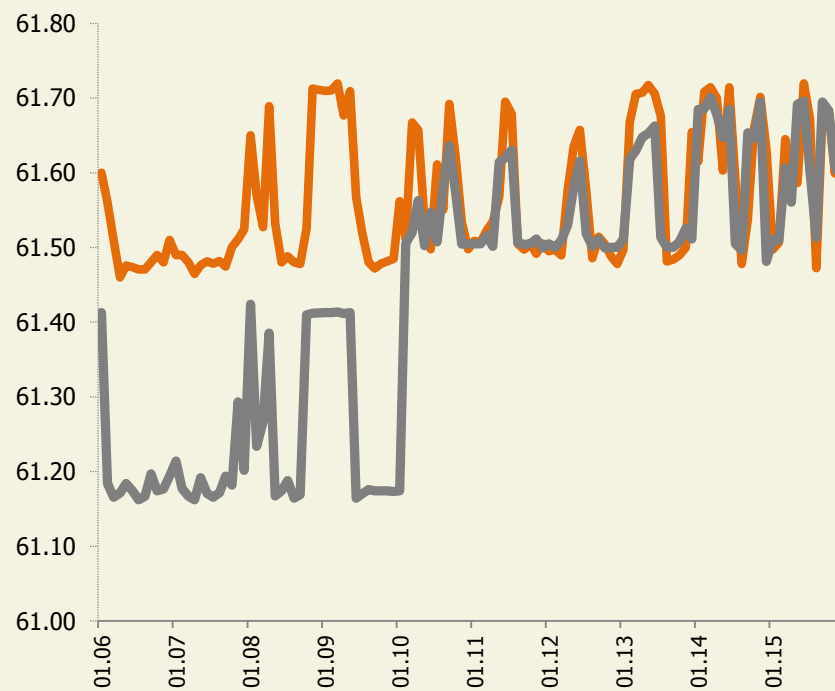
Одржување на стабилноста на девизниот курс Формирање на девизен курс –по сегменти

Меѓубанкарскиот девизен курс се движи главно во интервалот на интервентните курсеви на Народната банка...

- Просечен курс на меѓубанкарски девизен пазар
- Куповен курс на банки-клиенти
- - - Продажен курс на банки-клиенти

...при што средниот курс на Народната банка е одраз на пазарните движења, особено со промената на методологијата во 2010 година.

- Просечен курс на меѓубанкарски девизен пазар
- Среден курс НБРМ

Одржување на стабилноста на девизниот курс НБРМ и банки поддржувачи (интервенции)

НБРМ ја одржува стабилноста на девизниот курс преку интервенции (во деветте насоки), секогаш кога постои нерамнотежа помеѓу понудата и побарувачката на девизи

- ✓ Кога има недостаток – продава девизи од девизните резерви
- ✓ Кога има вишок – ги откупува од банките

- Купопродажбите на девизи од страна на НБРМ се вршат со банки-поддржувачи на девизниот пазар на РМ (6 банки)

Критериуми за избор

- мин. 5% учество во **промет со клиенти на девизен пазар**
- мин. 5% учество во промет на **меѓубанкарски девизен пазар**
- мин. 5% учество во **девизни обврски** на ниво на систем

Активности на поддржувачите

- Секојдневни **котации**, за трансакции од **0,5 мил. евра**
- **максимален распон од 0,05** денари/евро помеѓу куповен и продажен курс

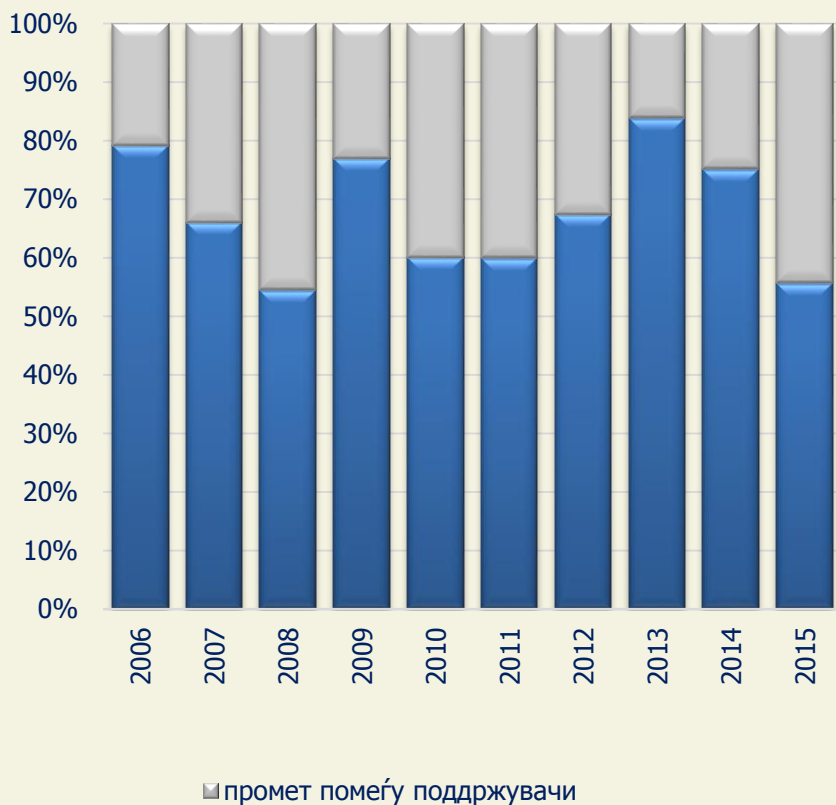
- Трансакциите се остваруваат преку електронска платформа за тргување на меѓубанкарскиот пазар

Одржување на стабилноста на девизниот курс

Меѓубанкарски девизен пазар и интервенции

Растечко значење на поддржувачите во вкупниот меѓубанкарски промет...

...што придонесува за намалување на интервенциите од страна на НБРМ

Одржување на стабилноста на девизниот курс

Формирање на девизниот курс

- ❑ **Девизниот курс на денарот во однос на еврото, којшто го објавува НБРМ на својата веб страна се пресметува:**
 - ✓ секој работен ден
 - ✓ како средна вредност
 - ✓ од котации до 15 часот
 - ✓ на куповни и продажни курсеви за евро во денари
 - ✓ од банките поддржувачи на девизниот пазар
- ❑ **Пресметаниот среден курс на денарот во однос на еврото од претходниот ден (пример среда) важи од 00:00 часот наредниот ден (четврток)**
- ❑ **Служи за книговодствено искажување на побарувања и обврски изразени во девизи (банки, останат корпоративен сектор и др. субјекти)**
- ❑ **Девизниот курс на денарот во однос на другите валути (долари, фунти, јени...) се пресметува од референтните курсеви на еврото со овие валути (извор е курсната листа на ЕЦБ)**

Курсна листа на Народната банка на Република Македонија
 формирана на 16.06.2016 која се применува од
 00:00 часот на 17.06.2016 година до почетокот на важење на новата Курсна листа

	Држава	Шифра	Валута	Единица валута	Среден курс во денари	
	ЕМУ	978	евро	EUR	1	61.6949
	С.А.Д.	840	САД долар	USD	1	55.2129
	В.Британија	826	британска фунта	GBP	1	78.0652
	Швајцарија	756	швајцарски франк	CHF	1	57.0615
	Шведска	752	шведска круна	SEK	1	6.5692
	Норвешка	578	норвешка круна	NOK	1	6.5774
	Јапонија	392	јапонски јен	JPY	1	0.5289
	Данска	208	данска круна	DKK	1	8.2973
	Канада	124	канадски долар	CAD	1	42.4604
	Австралија	036	австралиски долар	AUD	1	40.5567
	Бугарија	975	бугарски лев	BGN	1	31.5446
	Чешка	203	чешка круна	CZK	1	2.2793
	Унгарија	348	унгарска форинта	HUF	1	0.1958
	Полска	985	полска злота	PLN	1	13.8671
	Романија	946	нов романски леу	RON	1	13.5922
	Хрватска	191	хрватска куна	HRK	1	8.1997
	Турција	949	турска лира	TRY	1	18.8071
	Русија	643	руска рубља	RUB	1	0.8383
	Бразил	986	бразилски реал	BRL	1	15.8424
	Кина	156	кинески јуан	CNY	1	8.3833
	Хонг Конг	344	хонгконшки долар	HKD	1	7.1147
	Индонезија	360	индонезиска рупија	IDR	1	0.0041
	Израел	376	израелски шекеел	ILS	1	14.2720
	Индија	356	индиска рупија	INR	1	0.8204
	Јужна Кореја	410	јужнокорејски вон	KRW	1	0.0469
	Мексико	484	мексиканско песо	MXN	1	2.9123
	Малезија	458	малезиски рингит	MYR	1	13.4455
	Нов Зеланд	554	новозеландски долар	NZD	1	38.8043
	Филипини	608	филипинско песо	PHP	1	1.1887
	Сингапур	702	сингапурски долар	SGD	1	40.8143
	Тајланд	764	тајландски бахт	THB	1	1.5637
	Јужна Африка	710	јужноафрикански ранд	ZAR	1	3.5819

Спроведување на монетарна политика

Монетарни инструменти - оперативни цели

Поставеноста на монетарите инструменти е со цел постигнување на оперативни цели, односно контрола на каматните стапки и ликвидноста на банките, со цел влијание врз побарувачката за девизи – за стабилност на девизниот курс (посредната цел)

Некои значајни поими

Монетарна политика - Сет на инструменти со кој централната банка ја контролира понудата на пари во економијата и нивната цена (т.е. каматната стапка), со цел реализација на одредени цели

Ликвидност на банките - Средства на сметки на банките кај централната банка (ЗР + вишоци на ликвидност)

Примарните пари - Основна обврска во билансот на централната банка и клучен агрегат за спроведување на монетарната политика

$$RM = NFA + NDA$$

Примарни пари

- **Готови пари во оптек**
- **Сметки на банки кај НБРМ**

Нето девизна актива

Девизни средства -
девизни обврски на ЦБ

Нето денарска актива

- Нето позиција на државата
- Банки, нето (монетарни инструменти)
- Останати ставки, нето

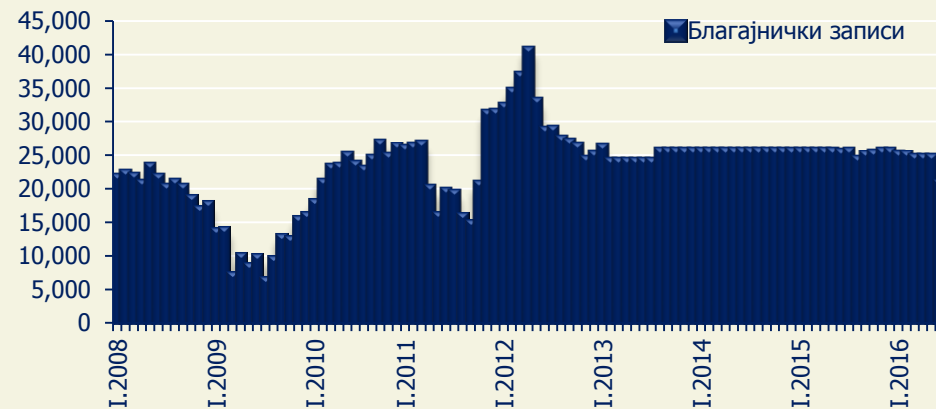
Аукциите на благајнички записи се главен инструмент во оперативната рамка на монетарната политика на НБРМ

- **Основна функција:** стерилизација на структурниот вишок на ликвидност на банките
- **Краткорочни хартии од вредност** издадени од страна на НБРМ со рочност од 28 или 35 дена
- **Аукции:** во редовни утврдени термини
- **Износот на понуда на БЗ** е утврден во зависност од краткорочните ликвидносни проекции (на подолг рок, зависи од Проекцијата на монетарната политика)

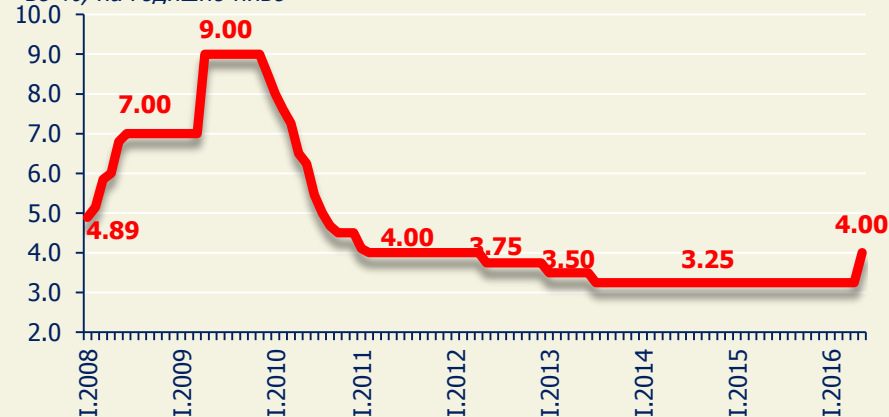
Тип на тендери:

- **Тендер со каматни стапки:** НБРМ го објавува износот на БЗ што го нуди за продажба, а банките аукцираат со износи и каматни стапки
- **Тендер со износи:** НБРМ објавува фиксна каматна стапка по која ќе се реализира продажбата, а банките аукцираат само со износи
- **Каматната стапка на БЗ = основна каматна стапка на НБРМ, што ја сигнализира насоката на монетарната политика**

состојби, во мил. ден.

во %, на годишно ниво

— Основна каматна стапка на НБРМ - каматна стапка на благајнички записи на НБРМ

Операции на отворениот пазар

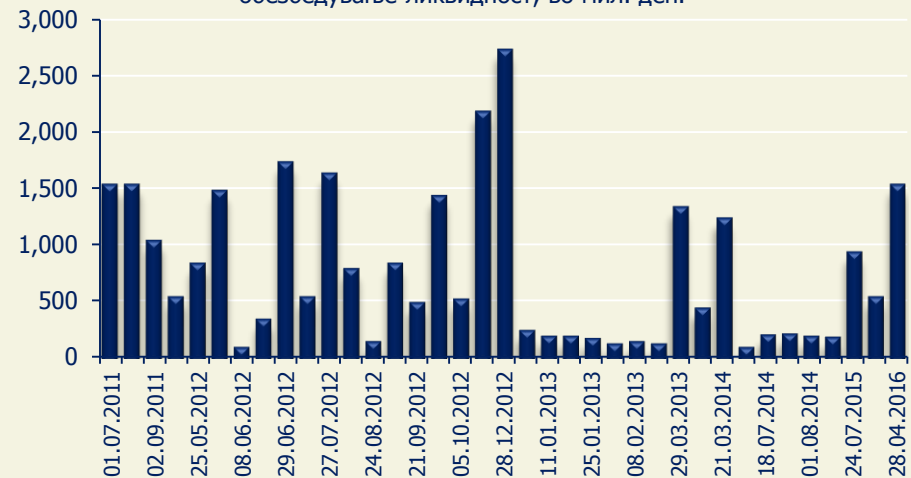
Аукции на репо-трансакции

Аукции на репо-трансакции – малку употребуван инструмент, причини: структурен вишок на ликвидност кај банките

Дефиниција за Репо-трансакции:
купување или продавање на хартии од вредност на привремена основа или колатерализирано зајмење или повлекување на ликвидност

- **Основна функција:** за управување со краткорочните кусоци/вишоци на ликвидност на банките
- **Може да се користат во двете насоки –** обезбедување ликвидност и повлекување ликвидност
- **Два основни типа на тендери:** 1) со каматни стапки или 2) со износи
- **Аукциите може да бидат:** 1) редовни или 2) на повик на НБРМ (вонредни)

Аукции со реализирани репо-трансакции за обезбедување ликвидност, во мил. ден.

Дефинитивни трансакции (со хартии од вредност): откуп/продажба на хартии заради структурно регулирање на ликвидноста во банкарскиот систем, што би довело до долгорочна промена во нивото на ликвидност

- Се спроведуваат со банките на билатерална основа, во двете насоки

ЗР е стандарден инструмент којшто ги обврзува банките и штедилниците да издвојуваат средства на сметките кај централната банка, за одреден % од обврските/депозитите

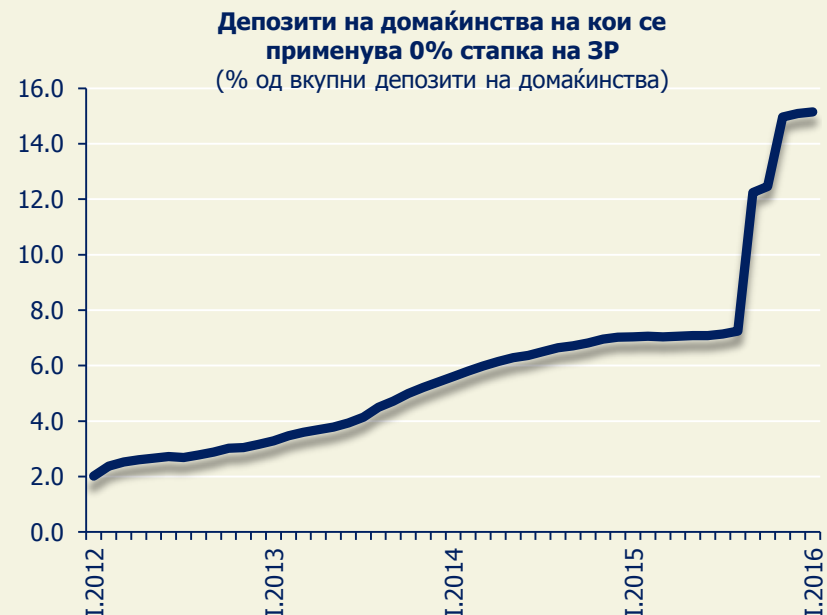
Основни функции:

- ✓ Стабилизирање на краткорочните каматни стапки на пазарите на пари
- ✓ Управување со понудата на пари и нивото на кредитна мултипликација и
- ✓ Намалување на структурниот вишок на ликвидност...

...Но, и активна примена како **макропрудентен инструмент за поддршка на промени во билансите на банките:**

- ✓ **Де-евроизација**, преку примена на диференциран систем на ЗР и 0% на ЗР на депозити на домаќинства над 1 година во денари
- ✓ **Штедење на долг рок** (0% за долгорочи депозити на домаќинства)
- ✓ **Кредити на системски значајни сектори** (одземени од обврска за ЗР)

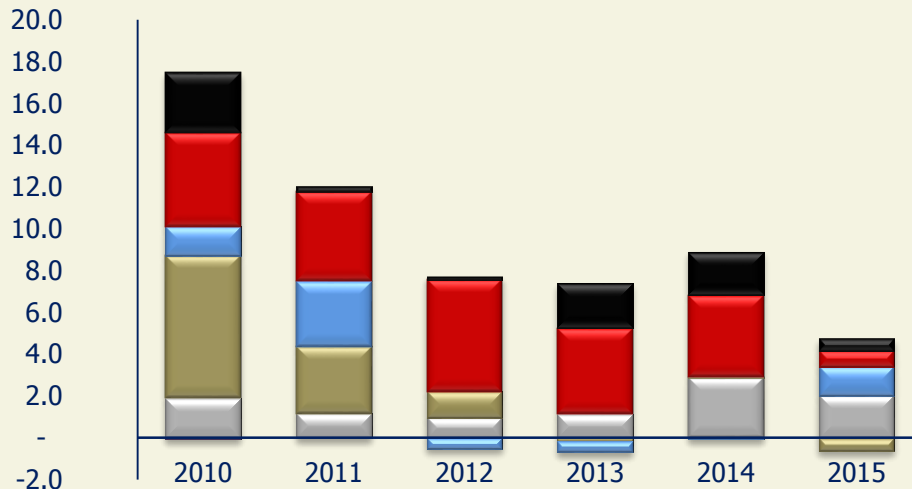

...што придонесе за раст на денарското штедење и штедењето на долг рок...

...и кредитирањето на нето-извозниците (помалку ефект кај домашни производители на електрична енергија)

Депозити на домаќинствата

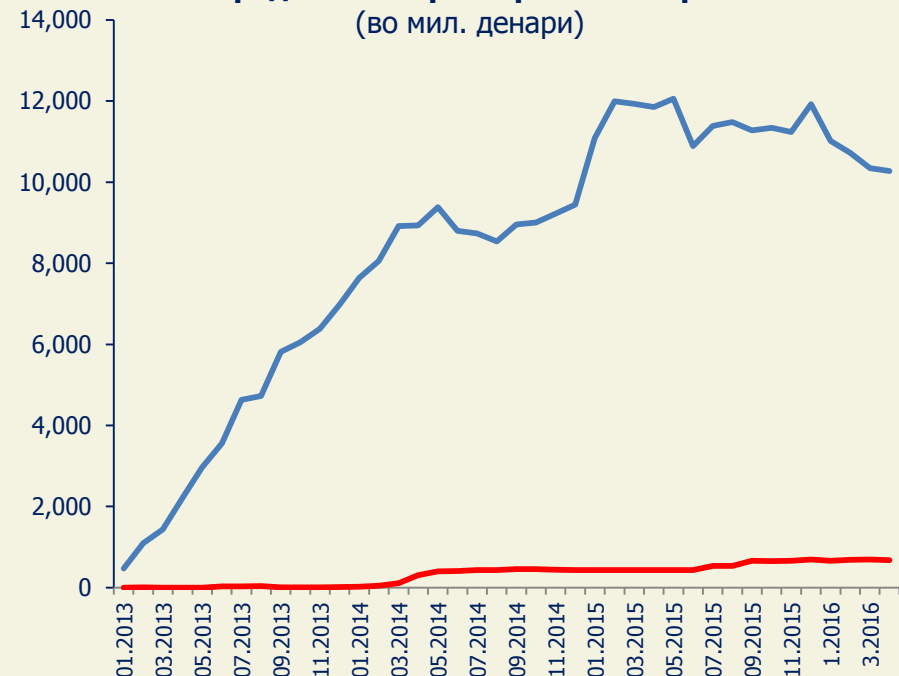
(рочна и валутна структура, придонес во годишен раст на вкупните депозити, во п.п.)

- долгорочни денарски депозити со валутна клаузула
- долгорочни девизни депозити
- долгорочни денарски депозити
- краткорочни денарски депозити со валутна клаузула
- краткорочни девизни депозити
- краткорочни денарски депозити
- депозитни пари

Кредити на таргетираните сектори

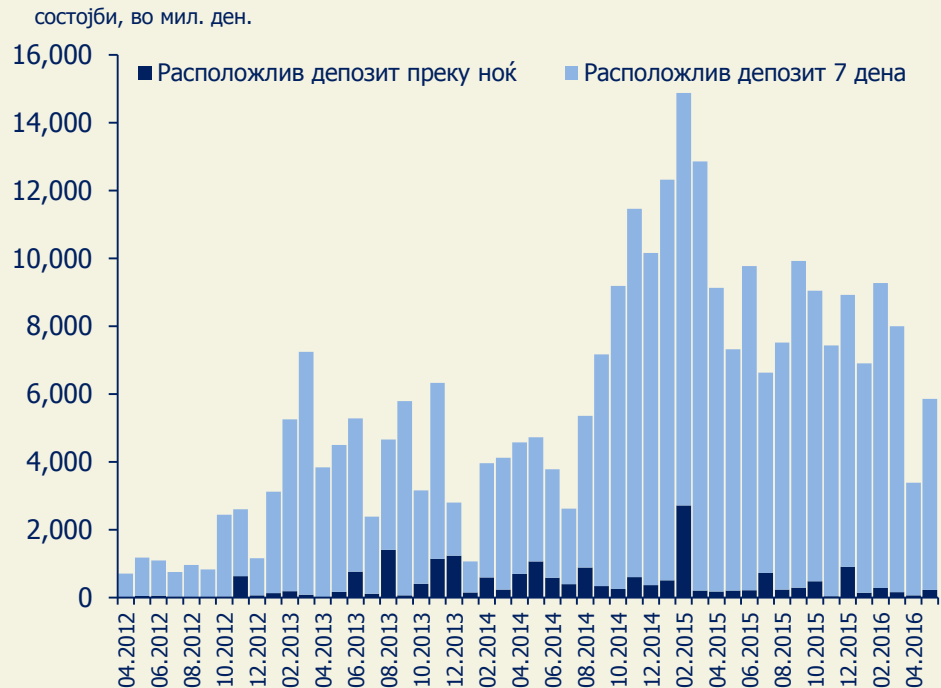
(во мил. денари)

- новоодобрени кредити на нето-извозници
- новоодобрени кредити за производство на електрична енергија

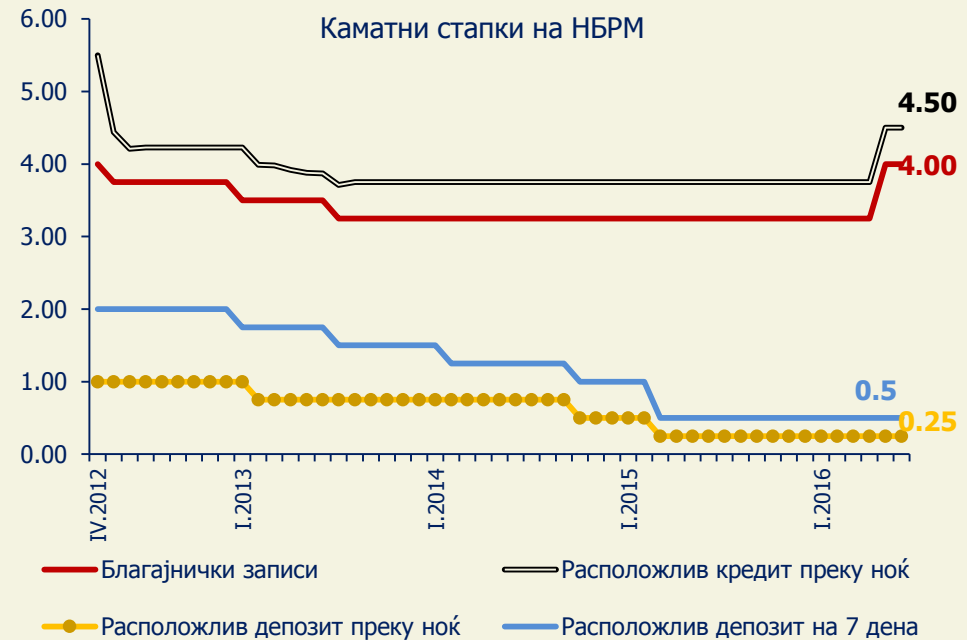
Расположливи депозити се реалативно понов инструмент, но активно користен од страна на банките

- **Основна функција:** за управување со краткорочните вишоци на ликвидност
- **Рочност:** преку ноќ и на седум дена
- **На иницијатива на банките:** за расположливите депозити преку ноќ – секој работен ден; за расположливите депозити на 7 дена – секоја среда
- **Каматната стапка на расположливите депозити преку ноќ** - долна граница на краткорочните каматни стапки на пазарот на пари

Расположлив кредит преку ноќ се користи во одредени случаи, ретко

- **Основна функција:** надминување на краткорочни ликвидносни потреби со што се придонесува кон стабилизирање на ликвидноста на пазарите на пари и флукуациите на краткорочните каматни стапки.
- **Рок на достасување:** преку ноќ
- **Каматната стапка на расположливиот кредит преку ноќ:** горна граница на краткорочните каматни стапки на пазарот на пари (+0,50 п.п. над каматната стапка остварена на аукцијата на благајнички записи)
- **Начин на одобрување:** на барање на банките, секој работен ден, во форма на репо-трансакција

Спроведување на монетарна политика

Монетарни инструменти - оперативни цели

СРЕДСТВА

Автономни фактори

Девизни средства

Инструменти за обезбедување ликвидност

Репо операции

Кредит преку ноќ

ОБВРСКИ

Автономни фактори

Девизни обврски

Готови пари во оптек
Денарски депозити на државата

Останати автономни фактори

Инструменти за повлекување ликвидност

Благајнички записи

Депозит преку ноќ

Депозит со рок од 7 дена

Сметки на банки кај НБРМ

Задолжителна резерва

Вишок/недостиг на ликвидност

“Независни” автономни текови на ликвидност врз коишто НБРМ нема влијание

Монетарни инструменти со коишто НБРМ влијае врз ликвидноста

Ликвидност на банки

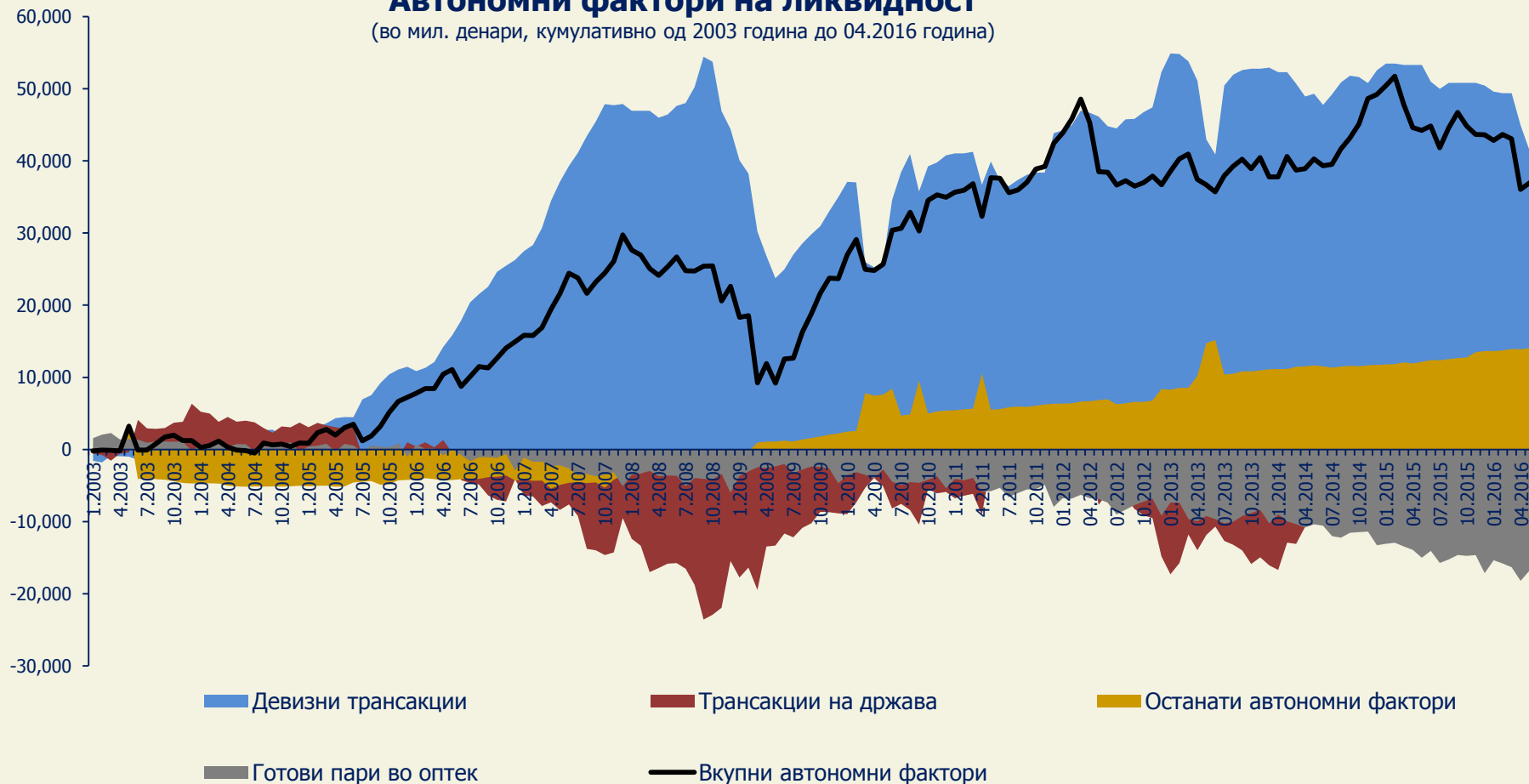

Спроведување на монетарната политика

Во услови на стратегија на таргетирање на девизниот курс, речиси континуирано креирање на ликвидност преку девизните трансакции на НБРМ...

Автономни фактори на ликвидност

(во мил. денари, кумулативно од 2003 година до 04.2016 година)

Сprovedување на монетарната политика

...што условува примена на операции за стерилизирање ликвидност од страна на НБРМ

Повлекување/креирање ликвидност преку монетарни инструменти
 (состојби, во мил. денари)

- Благајнички записи
- Државни записи за монетарни цели
- Задолжителен депозит
- Расположлив депозит преку ноќ
- Расположлив депозит 7 дена
- Repo операции
- Задолжителна резерва во денари

Управување со девизните резерви

Управување со девизните резерви

Општи карактеристики

Управувањето со девизните резерви е значаен и комплексен процес, при што опфатот на инвестициите зависи од намените на користење на резервите и инвестициските цели

Рамка на управување со девизните резерви

НБРМ има изграден систем за спроведување на оваа значајна функција во работењето со јасно дефинирани обврски и одговорности во носење на одлуки, како на хоризонтално, така и на вертикално ниво.

Совет на Народна банка

- * Одговорен за контрола на усогласеноста со Законот за НБРМ и Политиката
- * Во рамки на Политиката ги утврдува :
 - целите при управување и инвестирање на девизните резерви
 - насоките за поделба по портфолија и за основна валутна структура
 - дозволените финансиски инструменти во кои се инвестира
 - прифатливото ниво на ризик во сооднос со очекуван поврат

Гувернер на Народна банка

- * Ги донесува Правилата за управување и инвестирање на девизните резерви, интерна детална рамки на дозволени лимити и управување со ризиците, во согласност со насоки од Политиката
- * Носи одлука за формирање на Комитет за Инвестирање

Комитет за Инвестирање

- Ги спроведува насоките од Советот
- разгледува и одлучува за заземање тактички позиции при инвестирањето
- Ја следи и врши надзор на примената на Правилата, како и надзор на сите процеси поврзани со девизните резерви

Дирекција за операции на финансиски пазари 1) Отсек за управување со девизните резерви

- заземање активни позиции
- Отсек за управување со ризици**
- следење ризици и вреднување
- известување

Дирекција за платни системи

Отсек за заднински операции

- * Порамнување
- * Управување со готовински текови и колатерал

Дирекција за финансиско сметководствени работи – контрола на сметководствената евиденција

- Дирекција за правни работи** – прва поддршка во преговори со странските договорни страни

Распределба на девизните резерви

Распределбата на девизните резерви по портфолија ги зема во предвид различните обврски и намени на девизните резерви во различни временски периоди

Оперативно портфолио

Задоволување на оперативните, краткорочни ликвидносни обврски и потенцијални инвестиции

Ликвидносно портфолио

Задоволување на сите договорни и потенцијални одливи во следните 12 месеци

Инвестициско портфолио

Зголемување на повратот на девизните резерви и покривање на непредвидени обврски на подолг рок

Злато

Обезбедување сигурност и ликвидност, како значајно средство во услови на глобална, економска или политичка нестабилност

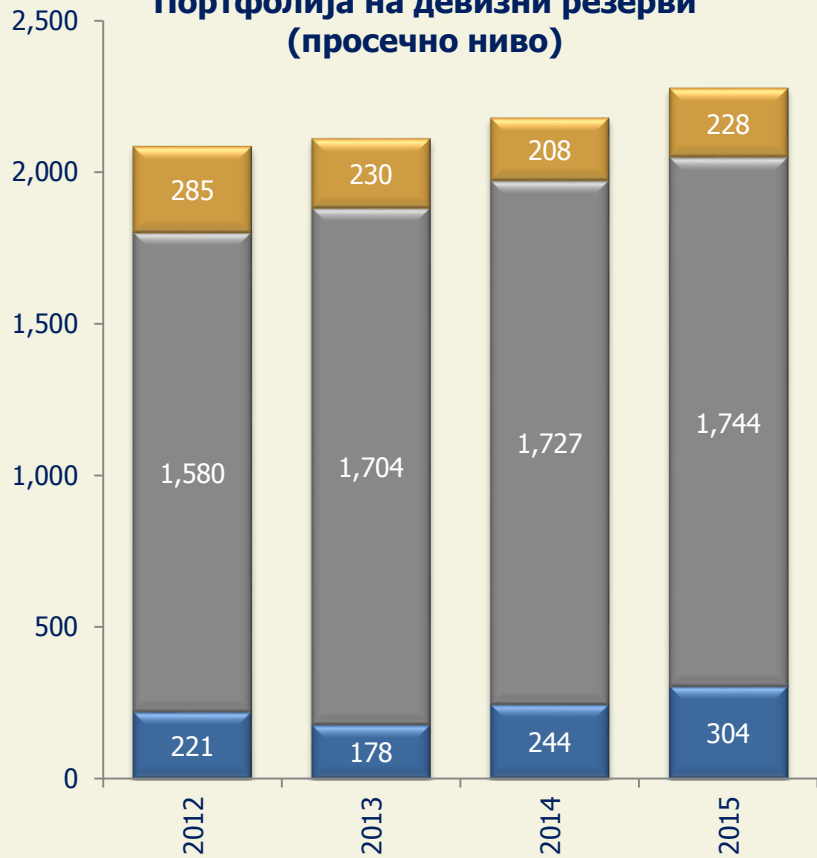
Ликвидност и валутна структура

Одржување на релативно високо ниво на ликвидност, заради проектирани отплати во последни две години

Резервите претежно се одржуваат во евра, но во 2015 година заземена повисока тактичка изложеност кон САД долари

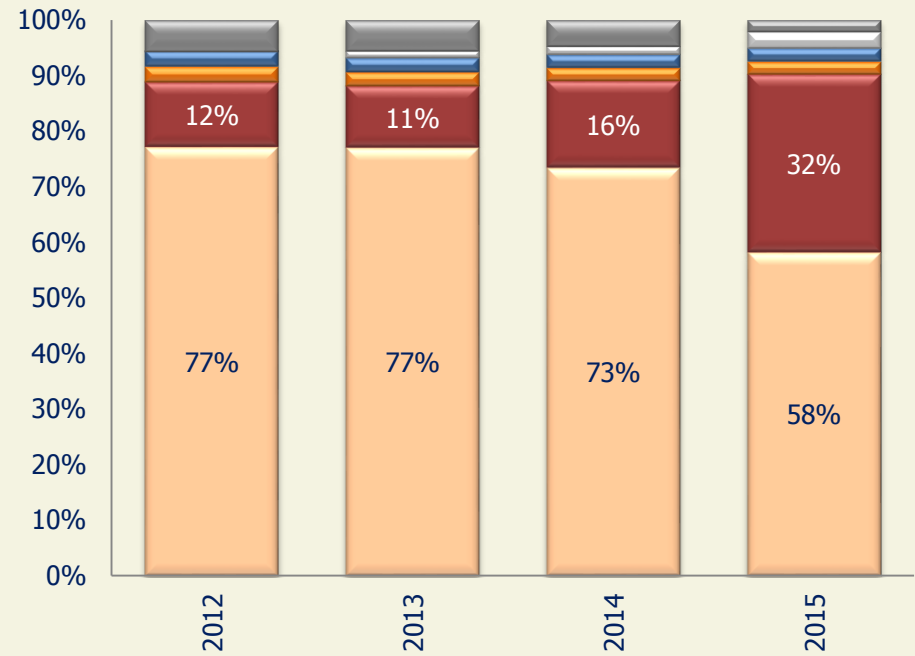
-заштита во услови на негативни приноси во ЕЗ,
- зголемување на вредност, поради повисоки камати во САД

Портфолија на девизни резерви (просечно ниво)

■ Ликвидно портфолио ■ Инвестициско портфолио ■ Злато

Валутна структура на девизни резерви (без злато)

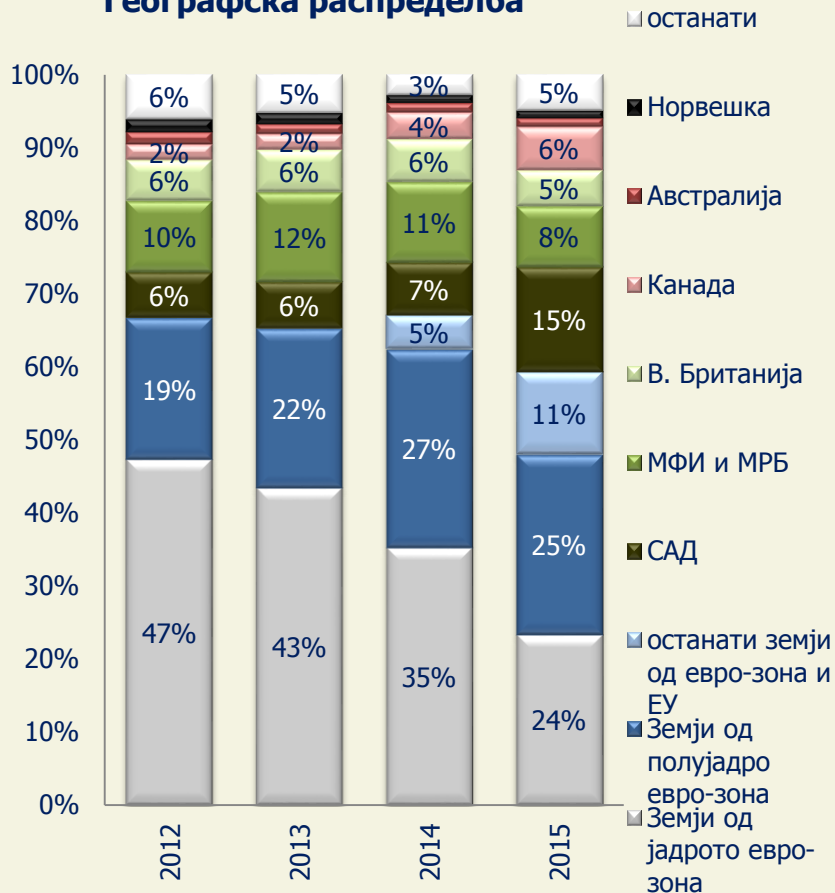

■ Останати ■ GBP ■ AUD ■ CAD ■ USD ■ EUR

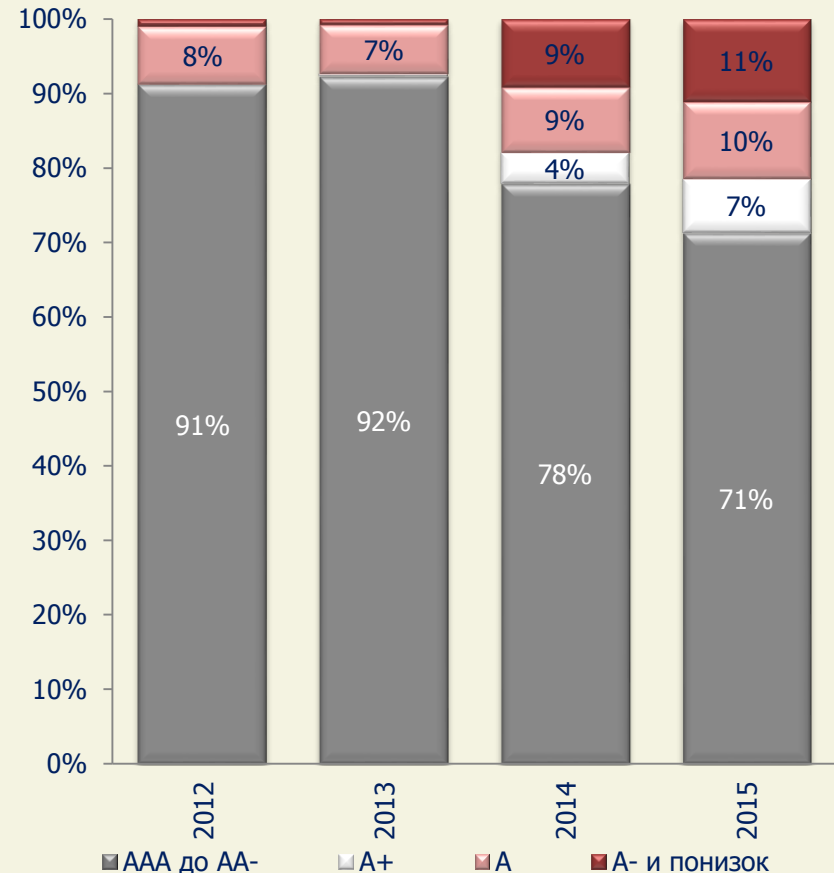
Дел од инвестициите се пренасочуваа кон останати земји од евро-зоната и Европската унија и САД

Најголем дел од инвестициите се со највисоки оцени за кредитен рејтинг (од AAA до AA-)

Географска распределба

Изложеност на кредитен рејтинг

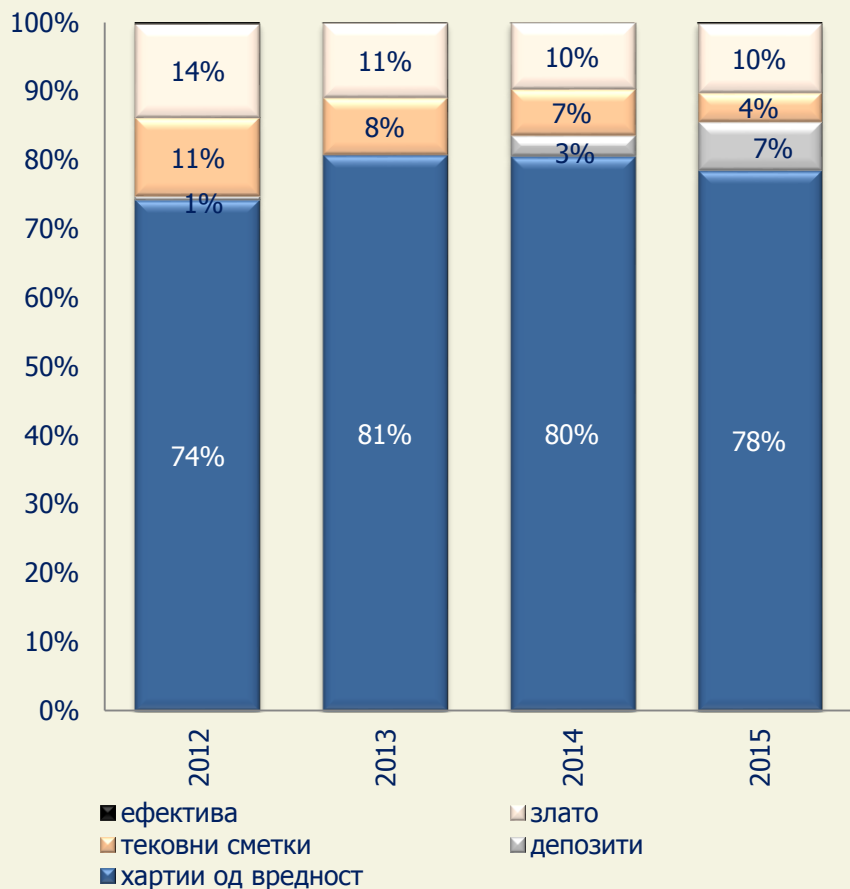

Структура по инструменти

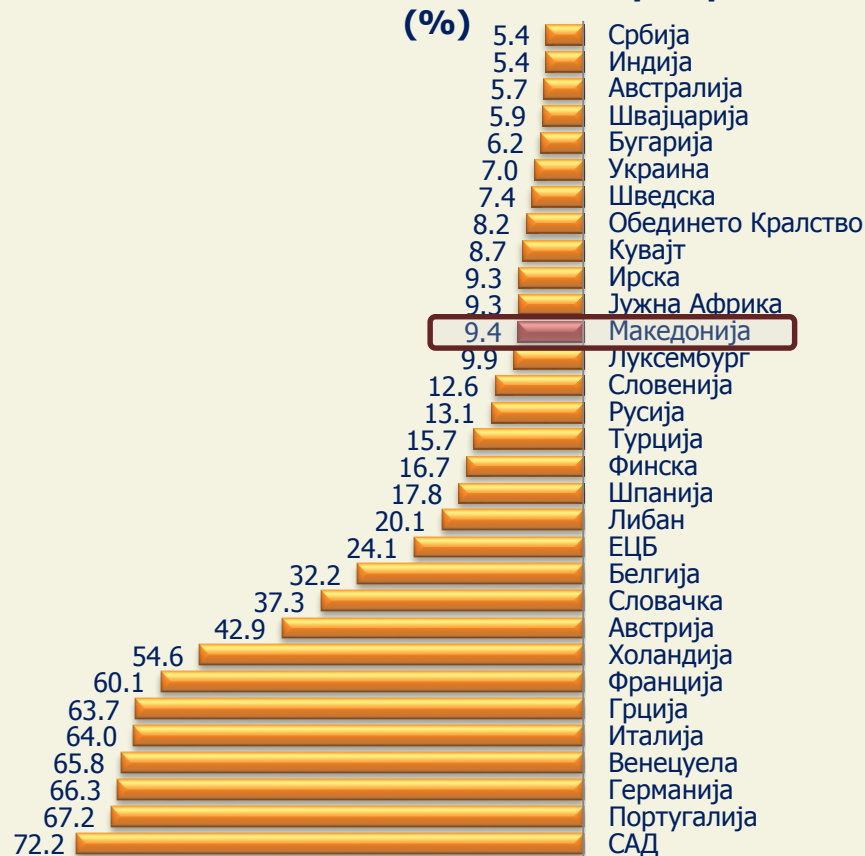
Хартиите од вредност се најзастапени, а умерен дел се пласира и во депозити кај деловни банки

**Златото се одржува на константно ниво во рамки на резервите (количински)
- стратегиска определба
- се пласира во депозити кај првокласни странски деловни банки**

Структура по инструменти

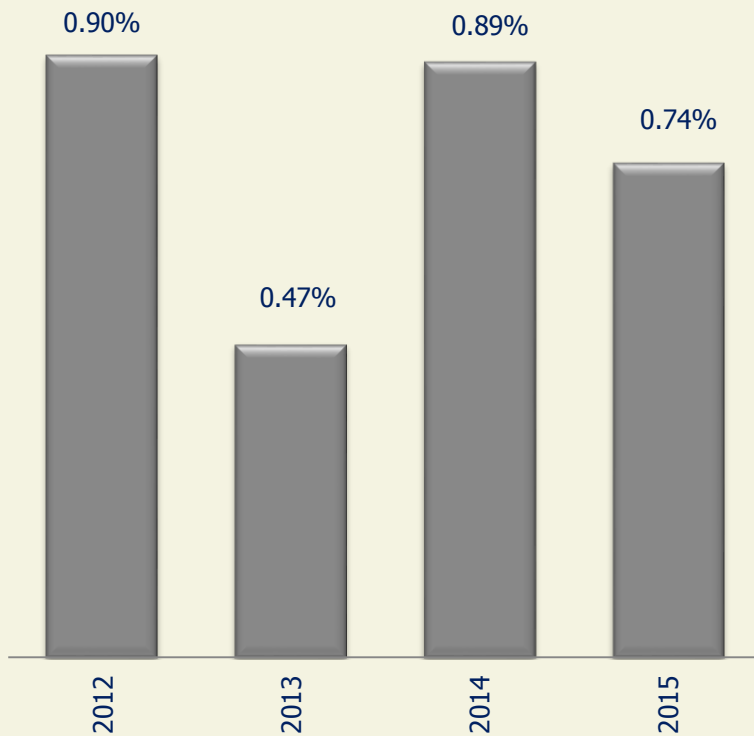
Учество на злато во девизните резерви

Резултати од инвестирање

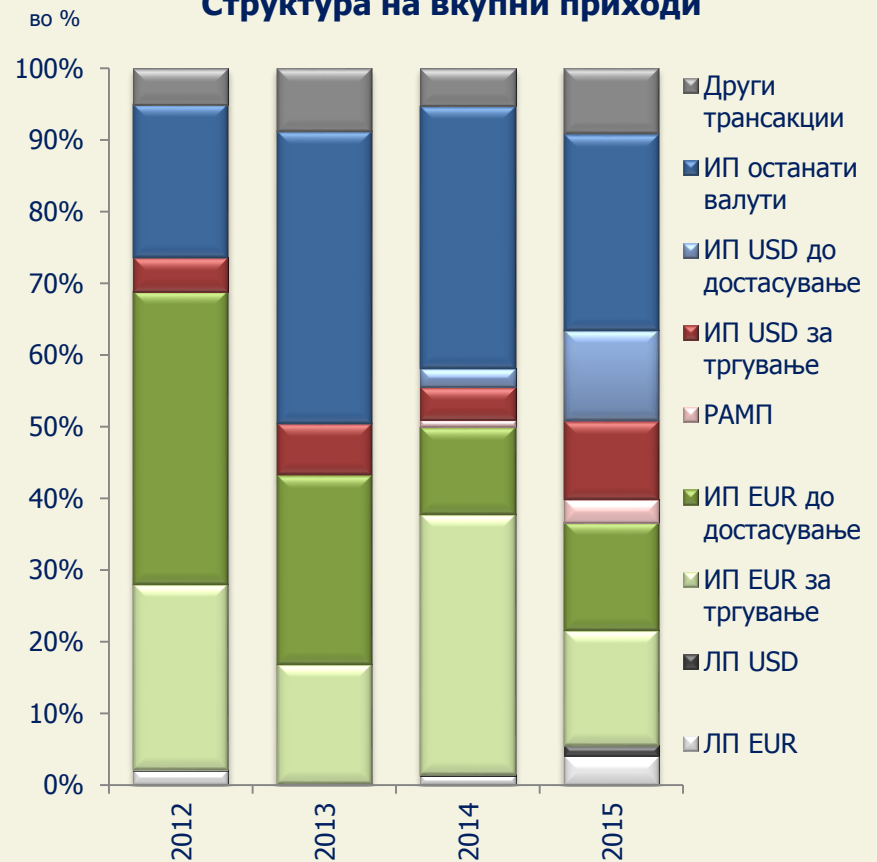
Остварените приходи од инвестирањето во 2015 година беа во рамки на пазарните приноси.....

**Стапка на поврат од инвестиции
(вклучени приходи од арбитражи со валути)**

.....а значително придонесуваат активното управување во однос на валутните позиции, како и стратегиите за умерена изложеност кон инструменти со повисок поврат

Структура на вкупни приходи

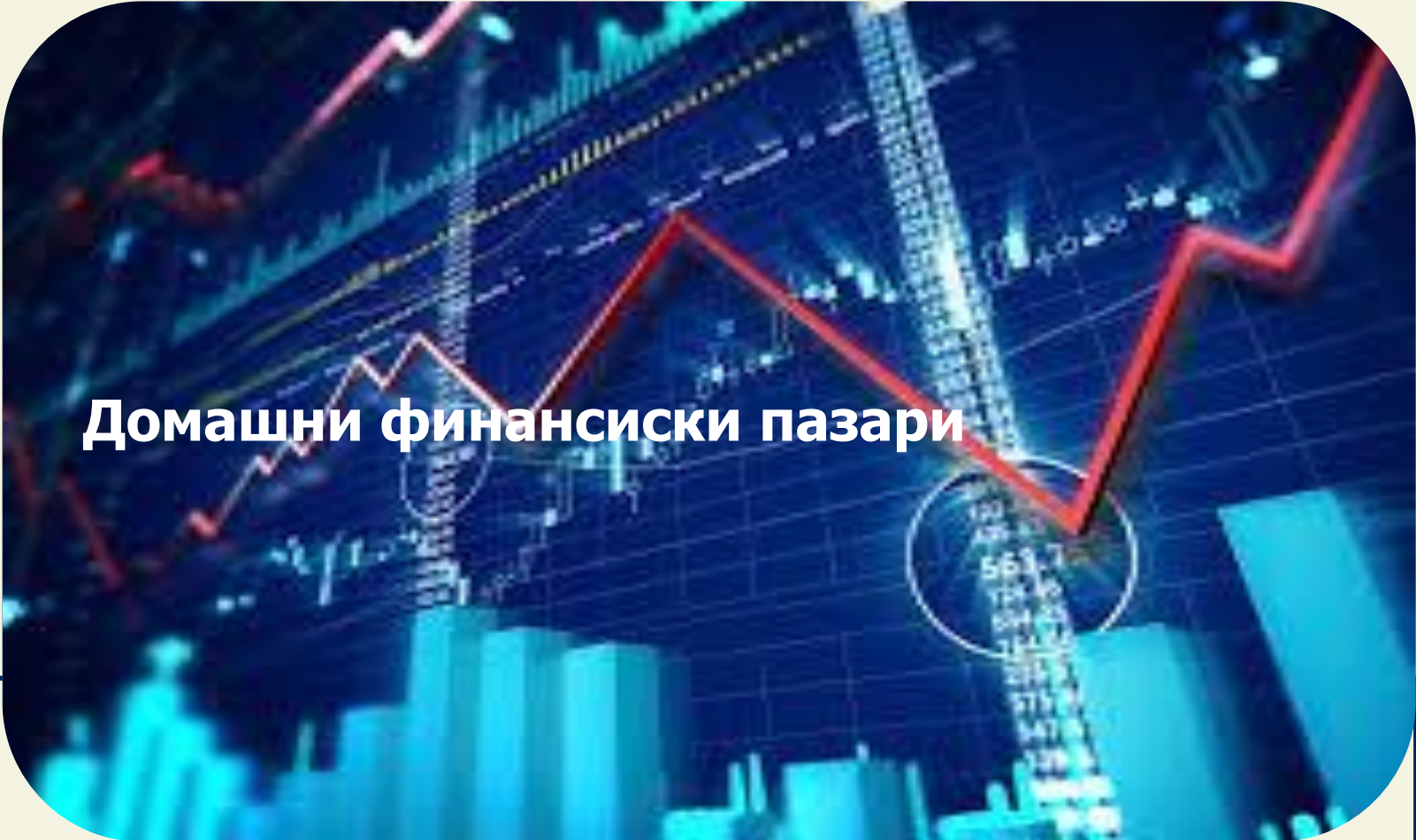
Активности поврзани со управувањето со девизните резерви

- **Дополнителни активности за одржување на вредноста на девизните резерви преку зголемување на приходите:**
 - ✓ Преземање активни позиции во останатите валути
 - ✓ Зајмење на хартии од вредност преку склучување на истовремени репо и обратни репо трансакции
 - ✓ Автоматско зајмење на хартии од вредност
 - ✓ Ревизија на трошоците за чување и порамнување на странските хартии од вредност
- **Во подготовка – воведување на каматни фјучерс договори за пофлексибилно управување со портфолијата на девизните резерви**
- **Унапредување на поставениот систем за управување со ризици,** континуирано следење на индикатори за кредитни и пазарни ризици, развивање на модели и примена на сопствени ИТ решенија
- **Унапредување на институционален капацитет на НБРМ -** од јули 2014 година соработка со Светска банка - РАМП

Активности РАМП (Reserve Advisory Management Program) во изминатиот период

- ✓ Народната банка во септември 2015 година беше **домаќин, организатор на меѓународната Работилница за теми во областа на спроведување на заднинските активности во процесот на управување со девизните резерви**
- ✓ Во декември 2015 година, беа донесени нови **Политика и Правила за управување и инвестирање на девизните резерви**
 - Воведени **нови мерки за ограничување на каматниот и валутниот ризик**
 - Поделба на портфолијата според потребите за ликвидност и инвестициски период на: **оперативно, ликвидносно и инвестициско**
- ✓ **Поактивно тргување** со портфолијата на девизните резерви
- ✓ **Поделба на одговорности** во рамки на управувањето со девизните резерви според најдобри практики, како и активности поврзани со **сметководствената евиденција, заднинските операции и правната поддршка** на инвестирањето на девизните резерви
- ✓ **Обуки** на вработените во организациските единици вклучени во процесот на управување со девизните резерви и интерни презентации од посетени обуки (Know-how sharing)

Домашни финансиски пазари

Финансиски пазари Улога на НБРМ

Пазари на пари и краткорочни хартии од вредност:

- ✓ Девизен пазар
- ✓ Пазар на необезбедени депозити
- **Примарен пазар на краткорочни хартии од вредност**
 - ✓ Благајнички записи
 - ✓ Државни записи
- **Секундарен пазар на краткорочни хартии од вредност – пазари преку шалтер (БЗ,ДЗ и ДО)**
 - ✓ Дефинитивни продажби на ХВ
 - ✓ Репо пазар (пазар на обезбедени депозити)

Финансиски пазари

Улога на НБРМ

Пазар на необезбедени депозити

- Пазар на којшто банките меѓусебно тргуваат со необезбедени депозити на краток рок, заради задоволување на краткорочните кусоци на ликвидност односно пласирање на привремените вишоци на ликвидност
- Трансакциите се спроведуваат преку електронски систем за меѓубанкарско тргување

Примарен пазар на државни хартии од вредност

- Пазар на којшто се врши примарна емисија на државни хартии од вредност
- НБРМ во улога на агент на државата
- Аукциите се спроведуваат преку електронски систем за пазарни операции на НБРМ

Секундарен пазар со хартии од вредност

- Пазари организирани од страна на НБРМ, во соработка со МФ, на кои се врши дефинитивана продажба или купување на веќе издадени краткорочни ХВ и реализација на репо-договори
- Тргувањето се врши преку електронска платформа организирана од страна на НБРМ

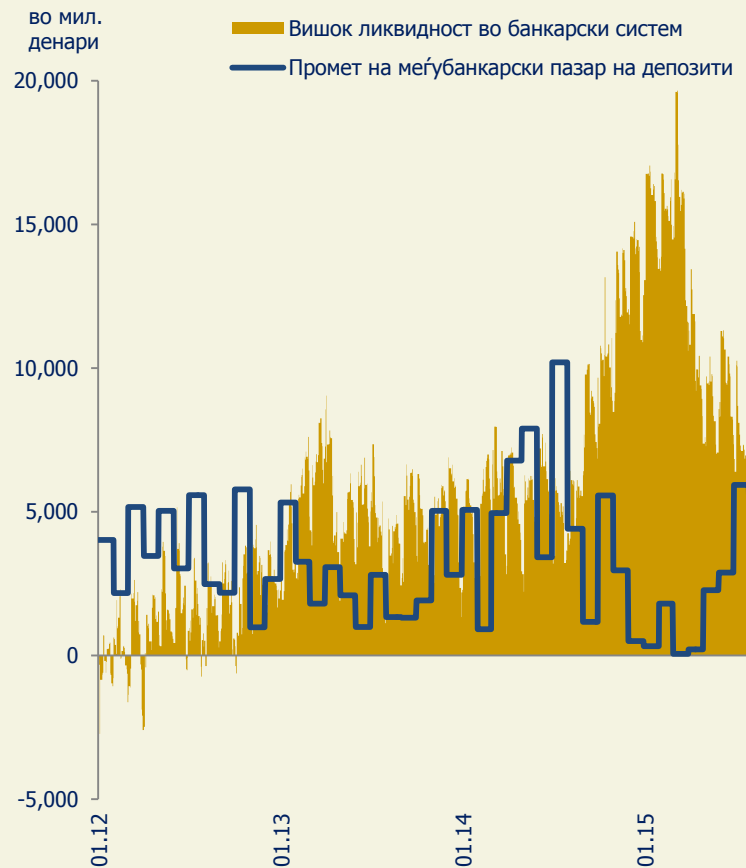
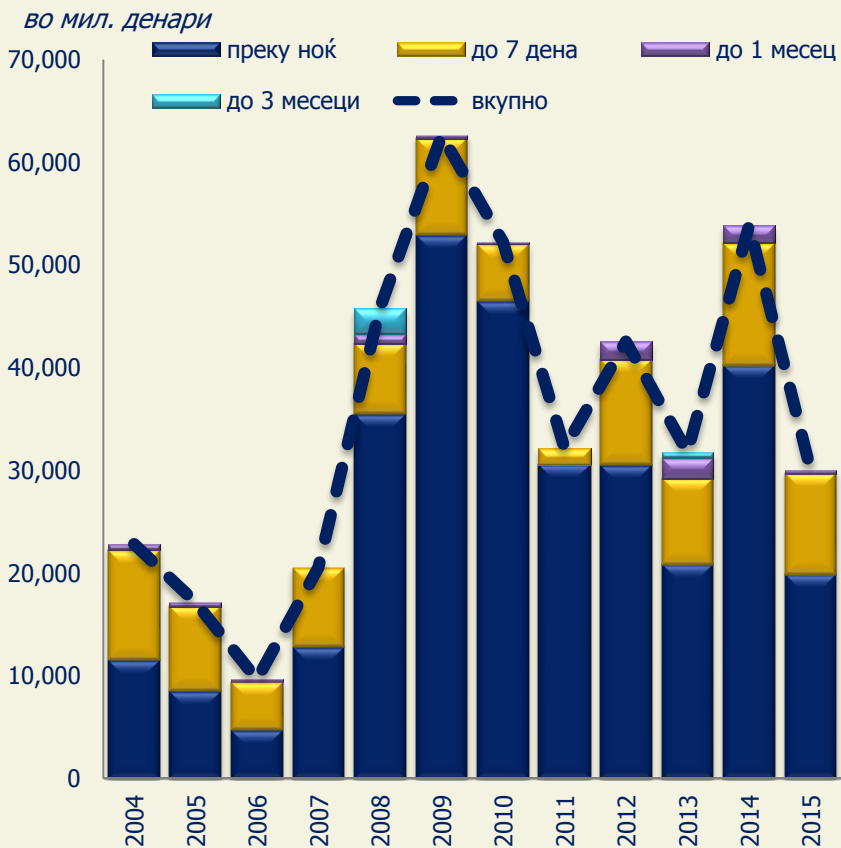
Репо- пазар

- Репо – трансакција е моментна продажба/купување на хартии од вредност со обврска за нивно повторно купување/продажба или на еквивалентни хартии од вредност
- Сегмент од секундарниот пазар со хартии од вредност

Пазар на необезбедени депозити

Сè уште најголемо учество на тргувањето преку ноќ, при растечко значење и на тргувањето на подолги рокови во последниот период...

...при што динамиката на прометот е условена од ликвидносната позиција на банкарскиот систем

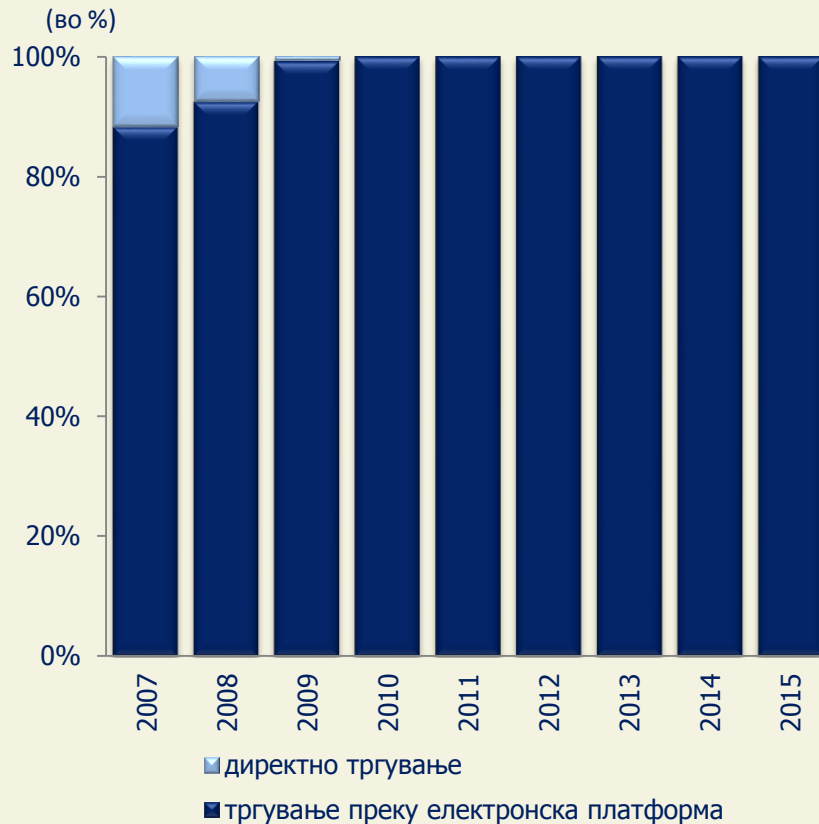

**вишокот ликвидност е пресметан врз основа на методологија на ЕЦБ и ги вклучува расположливите депозити кај НБРМ и вишокот ликвидни средства над ЗР.*

Пазар на необезбедени депозити

Тргувањето во целост се реализира преку електронска платформа...

...и заедно со котациите и податоците за каматната стапка на последните реализирани трансакции овозможува високо ниво на пазарна транспарентност

Reference Interest Rates

Bank	ON	1W	1M	3M	6M	9M	1Y
ТТК Банка	1.00 ▲	1.30 ▲	1.50 ▲	1.80 ▲	2.35 ▲	2.55 ▲	2.80 ▲
Стопанска банка - Битола	0.90 ▼	1.10 ▼	1.40 ▼	1.70 ▼	2.00 ▼	2.20 ▼	2.40 ▼
Охридска банка							
НПБ Тугунска банка	0.50 ▼	0.80 ▼	1.40 ▼	1.85 ▼	2.55 ▲	2.70 ▲	2.85 ▲
УНИ Банка АД Скопје	0.95 ▼	1.25 ▼	1.50 ▼	1.80 ▼	2.20 ▼	2.40 ▼	2.65 ▲
Алфа банка	0.95 ▼	1.25 ▼	1.45 ▼	1.80 ▼	2.15 ▼	2.40 ▼	2.65 ▲
ХАЛК банка а.д. Скопје	1.00 ▲	1.30 ▲	1.50 ▲	1.80 ▲	2.00 ▼	2.20 ▼	2.50 ▼
Шпаркасе Банка Македонија	0.70 ▼	1.00 ▼	1.30 ▼	1.70 ▼	2.00 ▼	2.40 ▼	2.80 ▲
Комерцијална банка	1.00 ▲	1.30 ▲	1.50 ▲	1.80 ▲	2.10 ▼	2.30 ▼	2.50 ▼
Стопанска Банка - Скопје	1.00 ▲	1.30 ▲	1.50 ▲	1.80 ▲	2.30 ▲	2.40 ▲	2.70 ▲
Прокредит банка	1.00 ▲	1.35 ▲	1.45 ▼	1.70 ▼	2.05 ▼	2.35 ▼	2.55 ▼
SKIBOR	0.97 ▼	1.25 ▼	1.47 ▼	1.78 ▼	2.13 ▼	2.38 ▼	2.64 ▼

Deposit: All Banks All Period

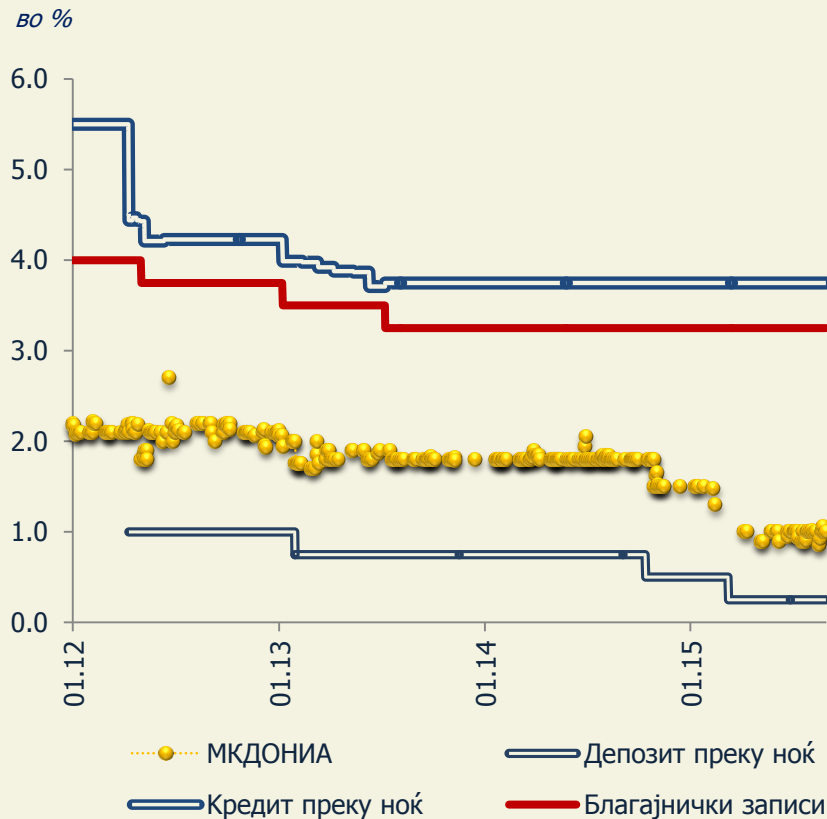
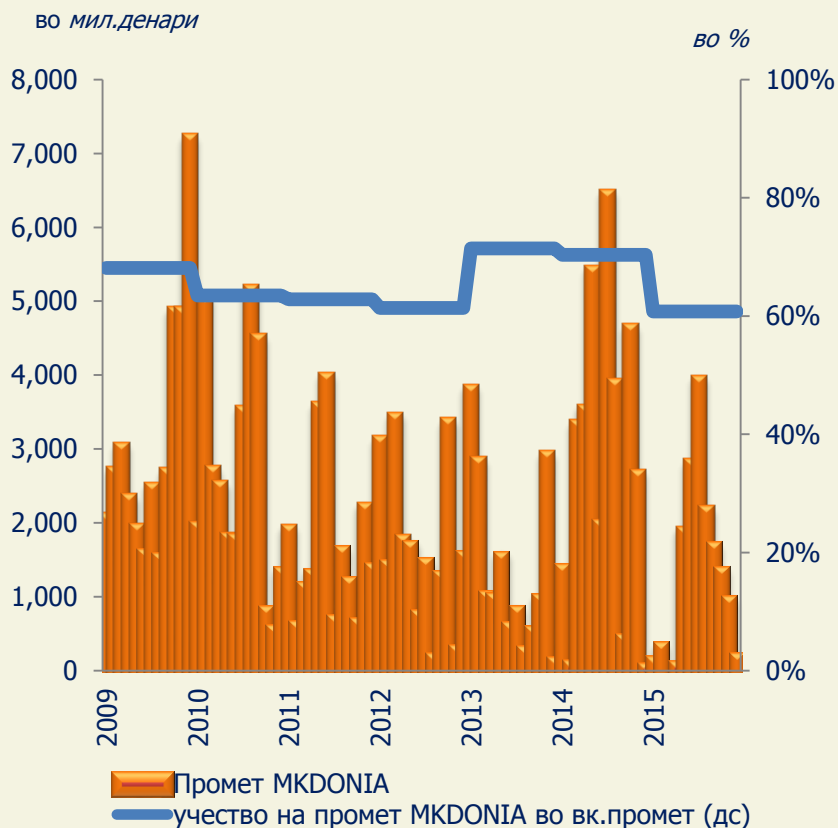
Maturity	Bank	Bid %	Ask %	Time	Margin %	LTIR Daily	LTIR	Quote Numbe
ON	МБПР	1.00	1.00	12:52:00		1.00		1
ON	Шпаркасе	0.80	1.00	13:15:39	0.20	1.00		1
ON	Цент.Кооп. банка	0.80 ▲	1.00 ▲	13:18:30	0.20	1.00		4
ON	ТТК	0.30	1.00	13:16:43	0.70	1.00		1
ON	Алфа	0.80	1.00	13:21:02	0.20	1.00		1
ON	Охридска	0.80	1.20	13:22:49	0.40	1.00		1
1W	МБПР		1.30	12:52:20		1.30		1
1W	Стопанска Скопје	0.80	1.30	13:15:37	0.50	1.30		1
1W	Шпаркасе	1.00	1.30	13:16:04	0.30	1.30		1
1W	Цент.Кооп. банка	0.85	1.30	13:19:25	0.45	1.30		1

Референтни стапки на пазарот на необезбедени депозити - MKDONIA

MKDONIA е репрезентативна каматна стапка, со просечно учество од 65% во вкупниот промет...

...одржувајќи се на долниот дел од коридорот на каматни стапки

Референтни стапки на пазар на необезбедени депозити - SKIBOR

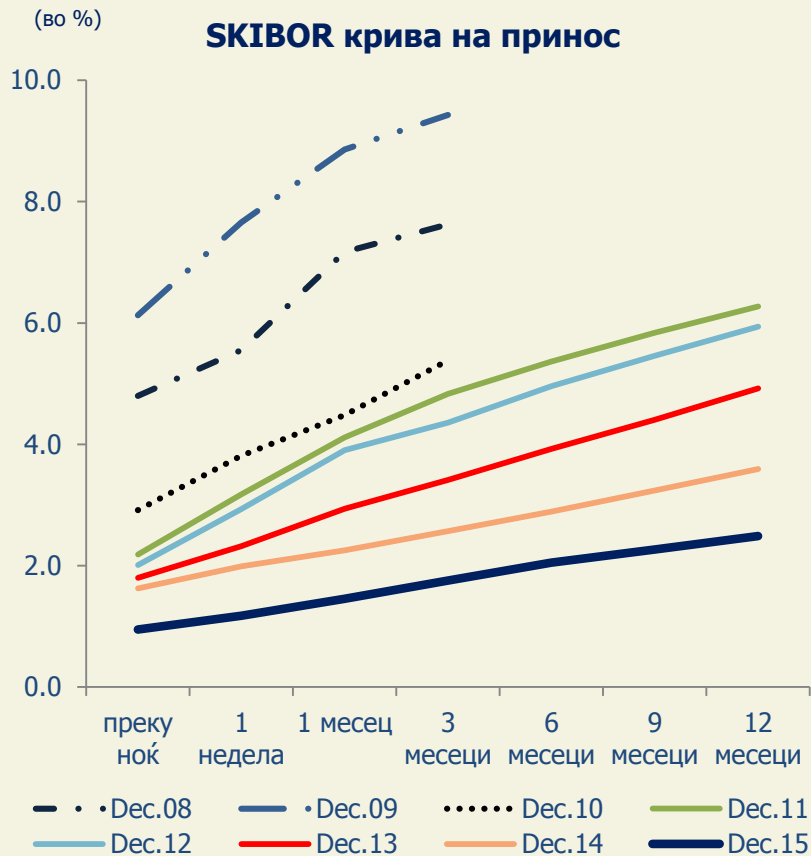
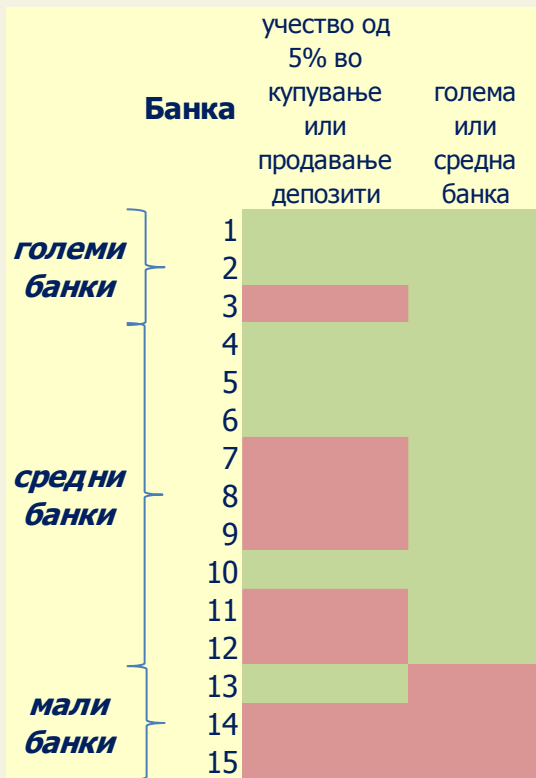
Релативно голем број на референтни банки кои учествуваат во фиксингот на SKIBOR, но помал број на банки кои го исполнуваат условот за пазарна активност

Продолжување на SKIBOR кривата, овозможи откривање на преференциите за каматните стапки за рочностите кои не се тргуваат фреквентно

SKIBOR каматните стапки базираат исклучиво на **индикативни котации**

11 референтни банки
2 основни критериуми за избор:

- Учество од најмалку 5% во прометот, на страна на купување или продавање на депозити;
- Класифицирана во група голема или средна банка

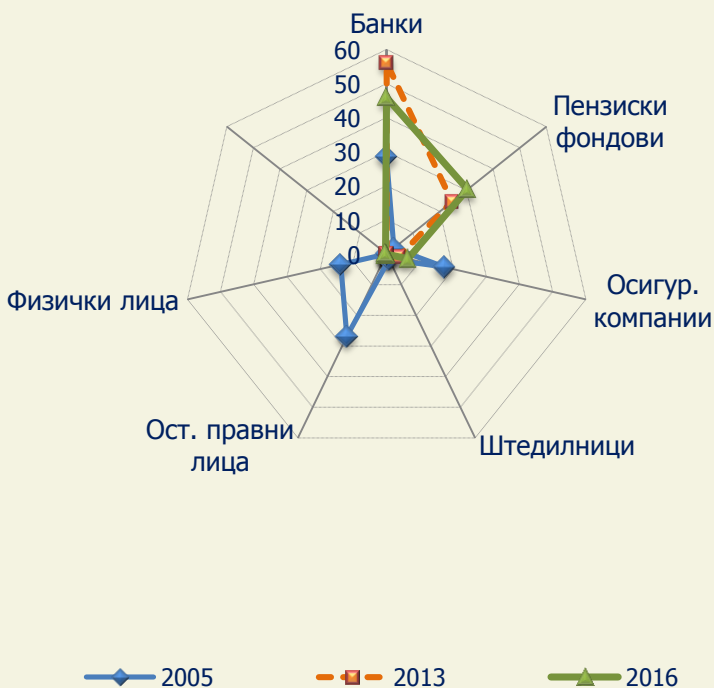

Примарен пазар на државни хартии од вредност

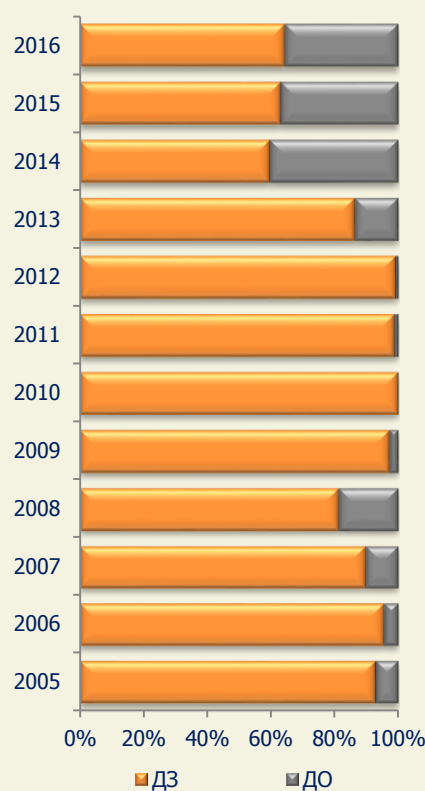
Овластени директни учесници се банките кои може да купуват и продават ДХВ за своја сметка или за сметка на индиректните учесници (правни и физички лица)

Во сопственичката структура раст на учеството на институционалните инвеститори со релативно повисоки преференци за долгорочни ДХВ

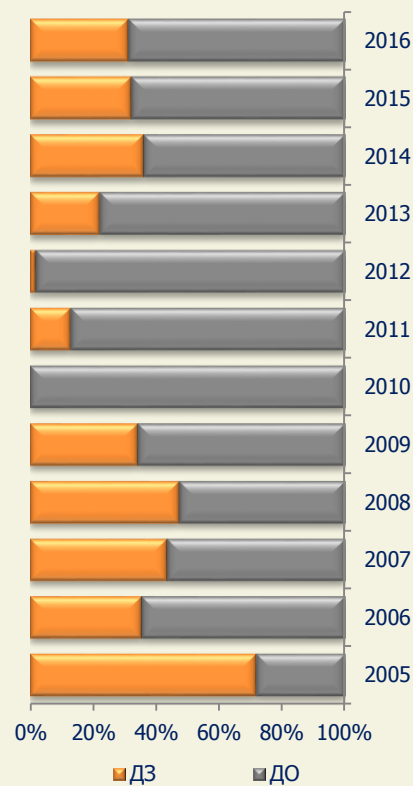
Сопственичка структура на ДХВ

Рочна структура на ДХВ во сопственост на **банки**

Рочна структура на ДХВ во сопственост на **клиенти**

Секундарен пазар на хартии од вредност

Тргувањето помеѓу банките се реализира преку електронска платформа, организирана од НБРМ, при што котациите на банките во реално време се објавуваат на интернет страната на НБРМ, обезбедувајќи транспарентен увид за сите пазарни учесници

File Insert Settings Client Tools Windows Help

SLDI N SLDI N

Short-term Securities Quotes: All ISIN All Types All Banks

All ISIN All Types All Banks

Code	Bank	Bid	Ask	Time	Matu Δ	Yield Bid	Yield Ask	Price Margin	Yield Marg	LTP Daily	LTP	Quote
MKMINFDZF047	Алфа	99.9288	99.9552	10:41:35	19	1.35	0.85	0.0264	0.50			1
MKMINFDYF057	Комерцијална	99.8592		08:22:23	26	1.95					99.4221	1
MKMINFDYF057	НЛБ Тутунска	99.8630	99.8920	09:11:34	26	1.90	1.50	0.0290	0.40		99.4221	1
CB2016/002-028	ХАЛК банка	99.8700		08:21:43	26	1.80						1
MKMINFDYF065	Шпаркасе	99.7672	99.8336	09:26:07	40	2.10	1.50	0.0664	0.60		99.7791	1
MKMINFDYF065	Комерцијална	99.7780		08:22:44	40	2.00					99.7791	1
MKMINFDYF073	Шпаркасе	99.6454	99.7465	09:26:49	61	2.10	1.50	0.1011	0.60		99.5641	1
MKMINFDYF073	Комерцијална	99.6530		08:23:28	61	2.05					99.5641	1
MKMINFDYF073	Стопанска Скопје	99.6450	99.7130	08:51:27	61	2.10	1.70	0.0680	0.40		99.5641	1
MKMINFDSF091	ПроКредит		99.6040	08:12:37	82		1.75					1
MKMINFDYF081	Стопанска Скопје	99.5250	99.6150	08:50:58	82	2.10	1.70	0.0900	0.40			1
MKMINFDYF081	ПроКредит	99.5450		08:13:05	82	2.01						1
MKMINFDYF081	НЛБ Тутунска	99.5700	99.6590	09:13:32	82	1.90	1.50	0.0890	0.40			1
MKMINFDYF222	Алфа	98.1060		10:41:47	278	2.50						1

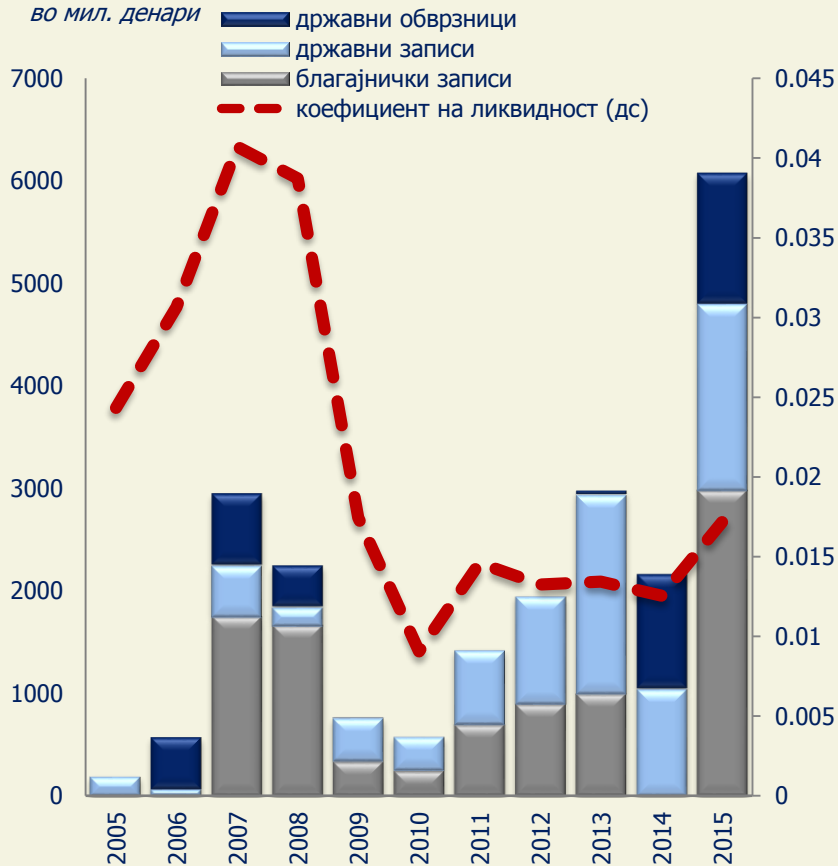
Long-term Securities Quotes Window: All ISIN All Types All Banks

All ISIN All Types All Banks

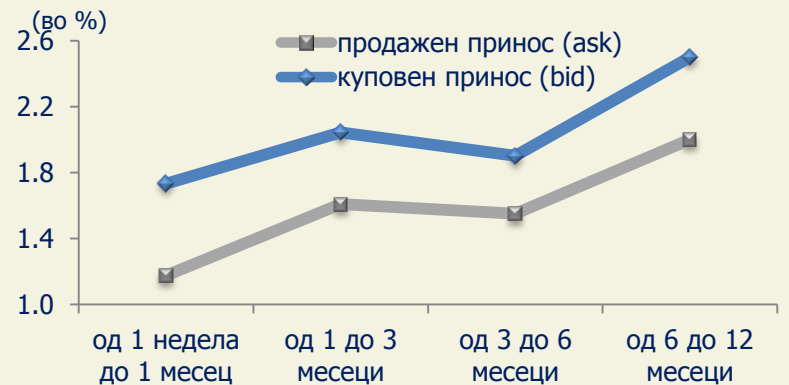
ISIN	Type	Bank	Maturity Δ	Coupon Rate	Time	Bid	Ask	Bid Yield	Ask Yield	Price Marg	Yield Marg	LTP	LTP Daily	Quote
MKMINF20G622	DO	НЛБ Тутунска б	20.06.16	4.3500	09:14:59	100.843	100.987	1.901	1.500	0.144	0.401			1
MKMINF20G218	DO	ХАЛК банка а.д.	29.09.16	5.7000	08:21:26	99.963		5.700						1
MKMINF20GB47	DO	Стопанска Банк	06.11.16	2.0000	08:51:49		99.996		2.000			99.990		1
MKMINF20G424	DO	Комерцијална б	23.11.17	5.5000	08:21:08	99.975		5.500						1

Секундарен пазар на хартии од вредност

Во последните години интензивирање на тргувањето со сите типови на ХВ, но сè уште ниска ликвидност

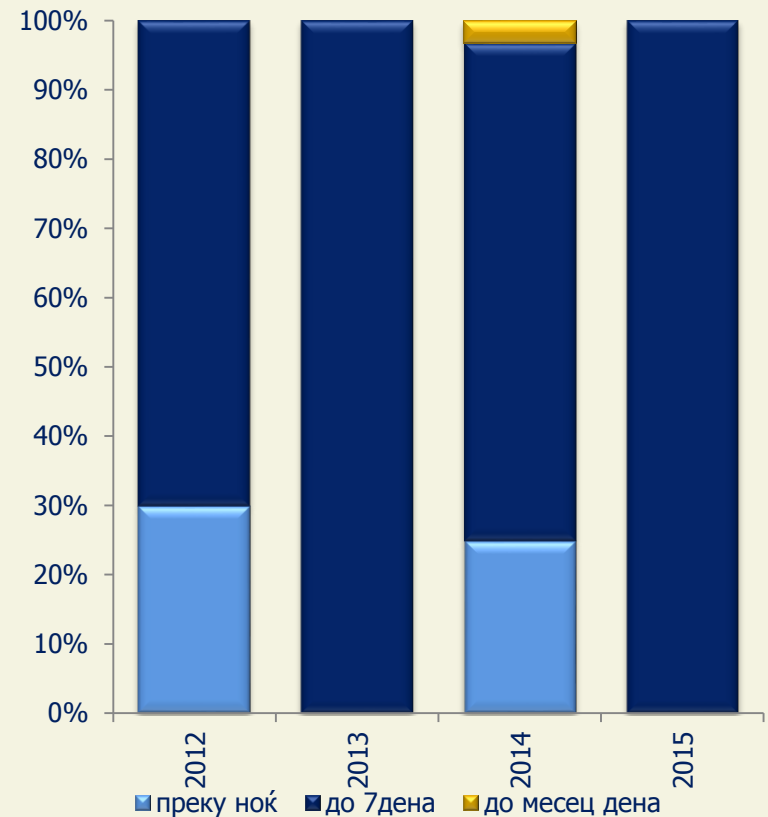
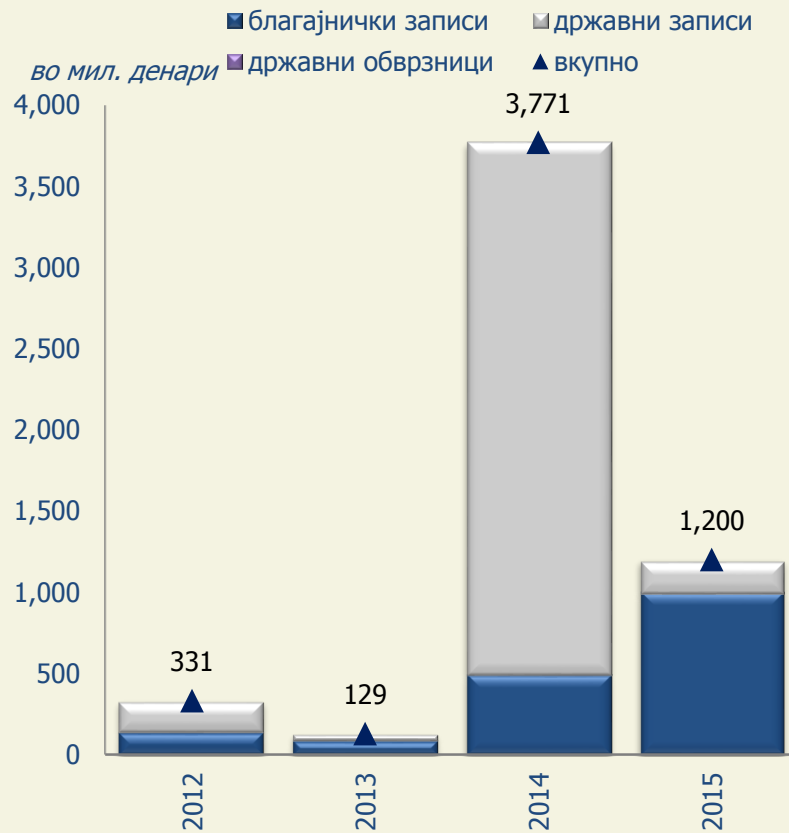

Ниската активност на банките во однос на секојдневните котации, како и широкиот распон помеѓу куповните и продажните приноси – ограничувачки фактори за поголема ликвидност на пазарот

Постепен раст на тргувањето на репо сегментот...

...каде доминираат трансакциите до 7 дена.

Платни системи и платни инструменти

PAYMENT
SYSTEMS

Платен систем е воспоставена инфраструктура за пренос на парични средства помеѓу учесниците, којашто е составена од институции, инструменти, правила, процедури и технички средства за безбеден пренос

Анатомија на плаќањето

1. Доставување на налог за плаќање до банка (платежна картичка, комјутер, мобилен уред, хартиена форма).
2. Доставување на налогот до платен систем за (а) мали плаќања или (б) големи или итни плаќања.
3. Клиринг на примените инструкции и доставување на нето-позициите до систем за порамнување.
4. Порамнување и доставување информации за (а) одобрување и (б) задолжување до банката на налогопримачот и налогодавачот.
5. (а) Одобрување и (б) задолжување на сметките на налогопримачот и налогодавачот.

Македонски Интербанкарски Платен Систем - МИПС

- Систем за порамнување на плаќањата со големи вредности и итните плаќања во денари во реално време на бруто-основа (**RTGS – Real Time Gross Settlement System**)
- Сопственик и оператор на системот е НБРМ
- Плаќањата се конечни и неотповикливи
- Учесници во МИПС се: НБРМ, клириншките системи, трезорскиот систем, брокерските друштва и останати институции коишто имаат потпишано соодветен договор со НБРМ

Клириншки интербанкарски системи - КИБС

- Систем за мултилатерално одложено нето-порамнување за процесирање на мали плаќања
- Оператор на системот е Клириншката куќа Клириншки интербанкарски системи АД Скопје (КИБС)
- Учесници во КИБС се банките, трезорскиот систем и Фондот за здравствено осигурување
- Порамнувањето на нето-состојбите се врши еднаш дневно, помеѓу 14:30 и 15:30 часот во МИПС
- КИБС е предмет на надгледување од страна на НБРМ

Интернационален картичен систем АД Скопје - КАСИС

- Систем за мултилатерално одложено нето-порамнување на плаќањата со домашни брендови на платежни картички
- КАСИС управува со мрежата на банкомати и ПОС-терминали на банките и во нивно име врши авторизација/пренасочување и процесирање на трансакциите извршени на овие терминали
- Порамнувањето на нето-состојбите на учесниците се врши еднаш дневно, помеѓу 09:00 и 11:00 часот во МИПС
- КАСИС е предмет на надгледување од страна на НБРМ

Системи за порамнување на хартии од вредност

Централен депозитар на хартии од вредност

- Централен депозитар на хартии од вредност АД Скопје (ЦДХВ) е депозитар за хартии од вредност основан со дозвола од Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија

Депозитар на благајнички записи

- Благајничките записи издадени од НБРМ се регистрираат во депозитар на благајнички записи кај НБРМ на денот на аукцијата на благајничките записи.

Систем за вкрстување на пораки на пазари преку шалтер

- Системот за вкрстување на пораките на пазарите преку шалтер е електронски систем на НБРМ за вкрстување пораки за пренос на сопственост на хартии од вредност коишто се тргуваат на пазарите преку шалтер.

Платни системи и системи за порамнување на хартии од вредност

Шематски приказ на платните системи и системите за порамнување на хартии од вредност

- ЕТС = Единствена Трезорска Сметка
- ФЗОМ = Фонд за Здравствено Осигурување на Република Македонија
- БЗ = Благајнички Записи
- ППШ = Пазари Преку Шалтер
- МБ = Македонска Берза
- ЦДХВ = Централен Депозитар на Хартии од Вредност АД Скопје
- КИБС = Клириншки Интербанкарски Системи АД Скопје
- CaSys = Интернационален картичен Систем АД Скопје

Улогата на НБРМ во платните системи

- **НБРМ воспоставува, регистрира и врши надзор** над сигурноста, стабилноста и ефикасноста на системите за плаќање, порамнување и клиринг;
- **НБРМ е корисник на платните системи во земјата** - за спроведување на монетарната политика, одржување на финансиската стабилност и остварување на останатите значајни функции на централна банка и
- **НБРМ е корисник на платните системи во странство** - за потребите на управување со девизните резерви и извршување на платниот промет со странство за државните органи.

Оперативна улога

1. Оператор на системот за големи плаќања МИПС
2. Заднински операции
3. Платен промет со странство во име и за сметка на државата

Надзорна улога

Надгледување на платните системи со цел обезбедување сигурност и ефикасност на плаќањата

Развојна улога

Подобрување на регулативата за платните системи, усогласување на националната регулатива со европската регулатива, воведувањето на нови меѓународно прифатени стандарди, следење на развојните тенденции и креирање на амбиент за нивно имплементирање во РМ со цел подготвеност во интеграционите текови на СЕПА во рамки на ЕУ

Катализаторска улога

Иницирање, координација, истражување и консултирање на операторите и учесниците на платните системи во врска со промените кај поставеноста, функционалноста и политиките во доменот на платните системи

Платни инструменти

Кредитен трансфер

- Безготовински инструмент за плаќање, кадешто плаќачот дава инструкции на банката во која има отворено сметка да биде префрлен одреден износ на средства на сметката на примачот
- Најраспространет инструмент за безготовински плаќања со доминантно учество на хартиените налози, но и електронските кредитни трансфери регистрираат забележителен раст

Директно задолжување

- Инструмент за плаќање кој дава овластување за задолжувањето на сметката на плаќачот
- Плаќања иницирани од примачот врз основа на овластување дадено од страна на плаќачот

Платежни картички

- Инструмент којшто се користи од страна на имателот при плаќање за купените стоки и услуги на местото на продажба (преку ПОС терминали) или пак преку интернет, и за повлекување готовина од банкомат (АТМ)
- Дебитни картички - поврзани со банкарска сметка и му овозможуваат на имателот да повлекува готовина од неа со посредство на банкомат или да врши плаќање на купените стоки и услуги
- Кредитни картички - му обезбедуваат на имателот кредитна линија и можност за одложено плаќање

Платни системи - трендови

Раст на вредноста на платниот промет, од којшто најголемиот дел се извршува преку МИПС (65% во 2015 г.)...

...при регистриран раст на просечната вредност на трансакциите

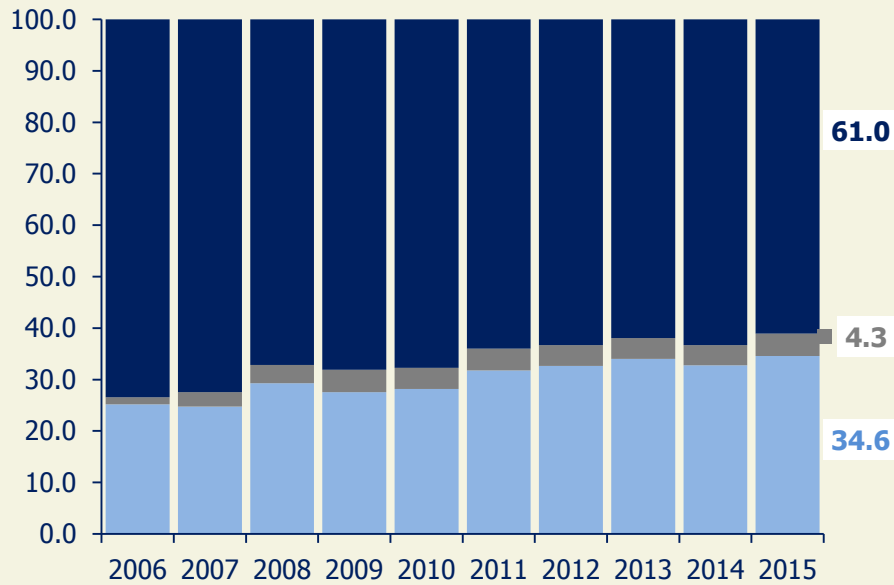

Платни инструменти - трендови

Во рамки на безготовинските плаќања, висока застапеност на хартиените кредитни трансфери...

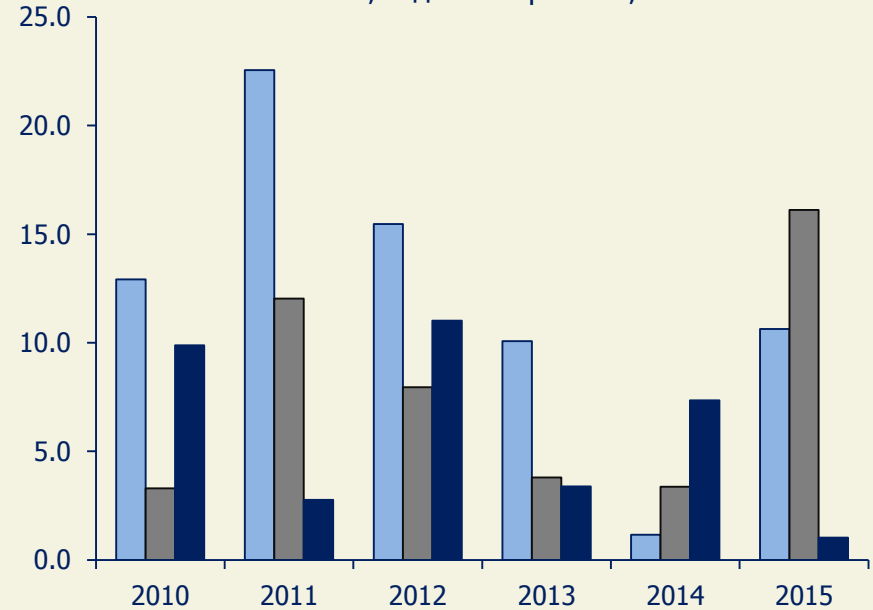
...но, и интензивирање на растот на електронските кредитни тарнсфери и платежни картички во последниот период, како резултат на новите техничко-технолошки решенија

Вкупна вредност на безготовинските инструменти за плаќање, учество, во %

- Кредитни трансфери - хартиени
- Платежни картички
- Кредитни трансфери - електронски

Вкупна вредност на безготовинските инструменти за плаќање, годишни промени, во %

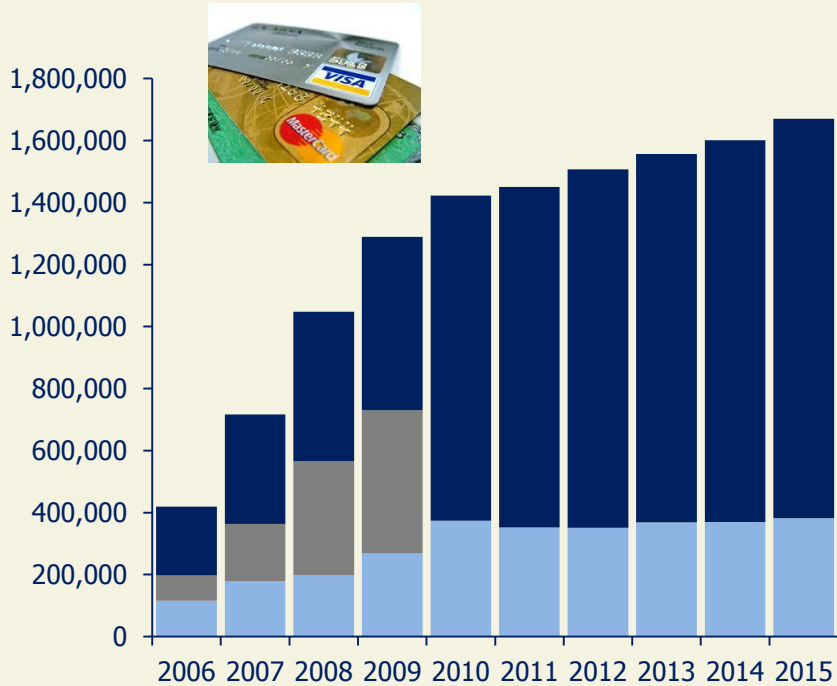
- Кредитни трансфери - електронски
- Платежни картички
- Кредитни трансфери - хартиени

Платни инструменти - трендови

Позитивни трендови во картичното работење, при раст на бројот на картички во циркулација...

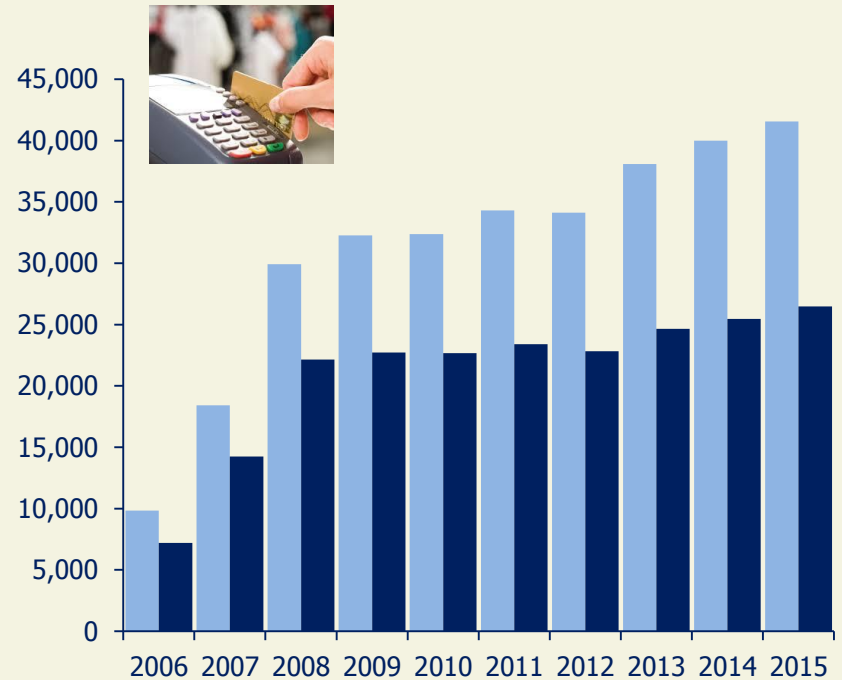
... и бројот на трговци и уреди што прифаќаат картички

Број на платежни картички во циркулација

- Со дебитна функција
- Со комбинирана функција
- Со кредитна функција

Број на трговци и уреди што прифаќаат картички

- Број на уреди коишто прифаќаат картички
- Вкупен број на трговци коишто прифаќаат платежни картички

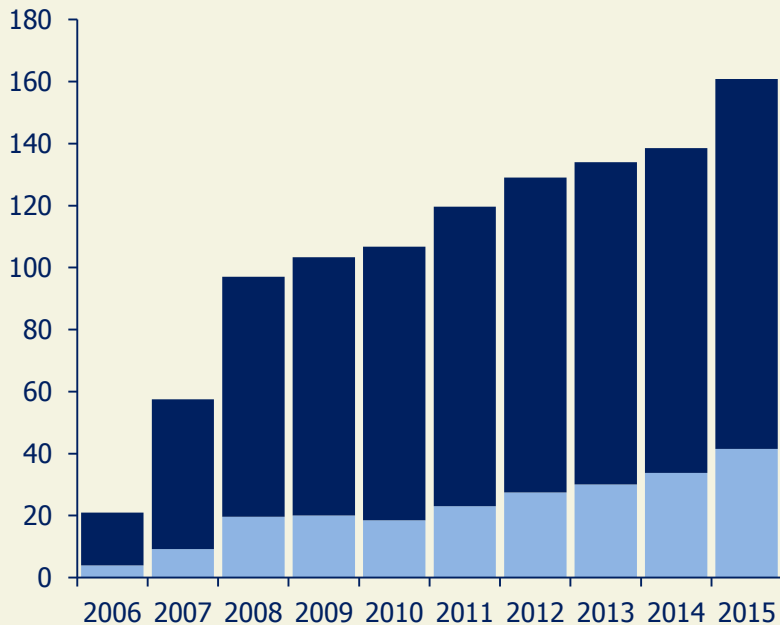
Платни инструменти - трендови

Употребата на платежните картички и натаму во поголем дел насочена кон подигање на готовина...

...но, со тенденција за зголемување на безготовинското плаќање на местата на продажба во трговијата

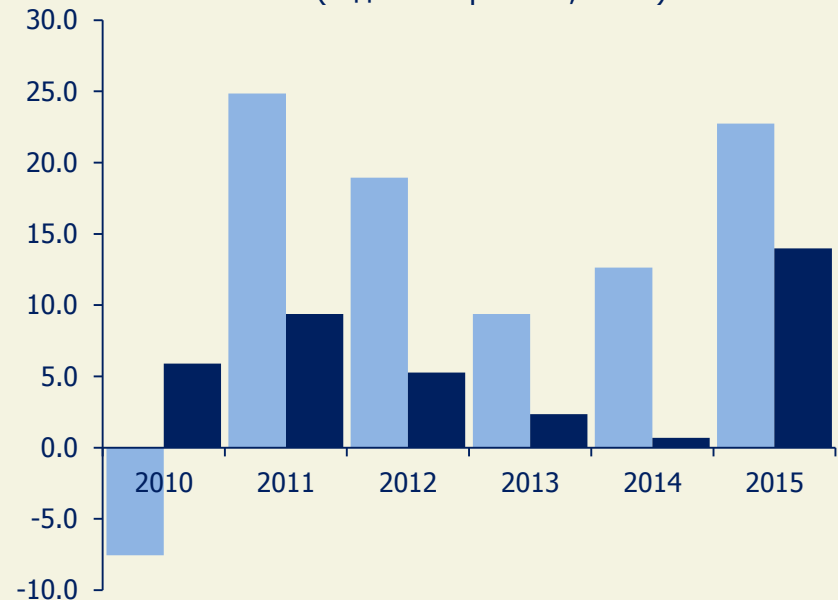
Вредност на остварени трансакции со платежни картички

(во млрд. денари)

- За подигање на готовина (преку ATM)
- За плаќања (преку ПОС-терминали)

Вредност на остварени трансакции со платежни картички
(годишни промени, во %)

- За плаќања (преку ПОС-терминали)
- За подигање на готовина (преку ATM)

- **ИПА- проект за усогласување на националното законодавство во областа на слободното движење на капиталот и платежните и финансиски услуги со законодавството на ЕУ:**
 - ✓ Транспонирање на директивите на ЕУ поврзани со платежните услуги, електронските пари и конечност на порамнувањата во домашното законодавство со очекувани ефекти во насока на поголема заштита на потрошувачите, повисока транспарентност и охрабрување на поефикасни типови плаќања.
 - ✓ Во подготовка нов Закон за платежни услуги и подзаконска регулатива којшто се очекува да придонесе за јакнење на конкуренцијата и развој на нови иновативни платежни услуги, обезбедувајќи правна основа за побрза интеграција на РМ во ЕУ и вклученост во Единствената европска платежна област.
- **Хармонизација со регулативата на ЕУ во делот на надгледувањето,** со усвојување нова регулатива за надгледување со вградени меѓународно прифатени стандарди за работата на платните системи, содржана во Принципите за инфраструктурата на финансиските пазари, како и ревидираната рамка за надгледување на ЕЦБ.
- **Нови подзаконски акти за платежната статистика,** коишто обезбедуваат висококвалитетни и сеопфатни податоци и со кои платежната статистика на НБРМ методолошки и оперативно се усогласува со таа на Европскиот систем на централните банки.
- **Воспоставување систем за прекугранични плаќања во евра преку МИПС-системот на НБРМ,** во чии рамки ќе се изврши поврзување на МИПС со системот TARGET 2, што ќе овозможи пониски трошоци за прекугранични плаќања како за НБРМ така и за деловните банки кои ќе бидат поврзани преку овој канал.

Сметководствени практики и политики

- НБРМ ја води сметководствената евиденција согласно со Меѓународните стандарди за финансиско известување - **International Financial Reporting Standards (IFRS)**
- Финансиската година започнува на 1 јануари и завршува на 31 декември истата година

Финансиско известување

- НБРМ изготвува годишни финансиски извештаи за финансиската година, и истите се **потвдени од надворешно друштво за ревизија**
- НБРМ одобрените ревизирани финансиски извештаи **ги доставува** (во рок од 4 месеци по завршување на финансиската година) до:
 - Министерот за финансии
 - Собранието на РМ
 - Претседателот на РМ и
 - Претседателот на Владата на РМ
 - Финансиските извештаи НБРМ ги објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и на нејзината интернет страница

Видови на финансиски извештаи

- Извештај за финансиската состојба** – извештај за состојбата на средствата и обврските на НБРМ
- Биланс на успехот** – преглед на приходи и расходи од работењето на НБРМ
- Извештај за сеопфатната добивка** – преглед на сите промени коишто се однесуваат на компонентите на сеопфатната добивка т.е. приходите и расходите коишто директно го менуваат капиталот и резервите на НБРМ коишто се однесуваат за извештајниот период
- Извештај за промените во капиталот** – преглед на сите промени коишто се однесуваат на капиталот, општите резерви и посебните (ревалоризациони) резерви и распределбата на нето-добивката, односно покривањето на загубата, коишто се однесуваат за извештајниот период
- Извештај за паричниот тек** - извештај за паричните текови на НБРМ

Извештај за финансиската состојба

СРЕДСТВА

Девизни средства

Ефективни странски пари

Депозити во странска валута

Странски хартии од вредност

Злато

Специјални права на влечење

Побарувања од државата

Членство кај ММФ

Побарувања од банки

Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Недвижности и опрема

Нематеријални средства

Ковани пари од благородни метали

Побарувања од работењето

Останата актива

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ

Готови пари во оптек

Депозити на банки

Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари

Благајнички записи на НБРМ

Депозити на државата

Ограничени депозити

Обврски кон ММФ

Останати депозити

Останати обврски

Капитал

Капитал

Општи резерви

Специјални резерви

Останати резерви

Нето/добивка загуба од тековно работење

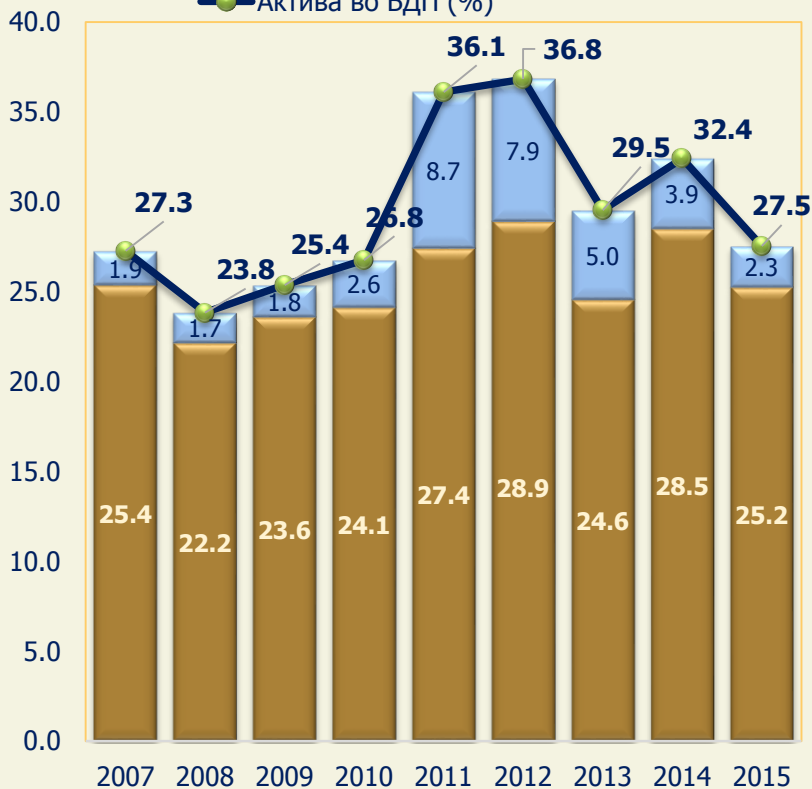
Извештај за финансиската состојба Средства и обврски на НБРМ

Девизните средства со најголемо учество во вкупните средства на НБРМ

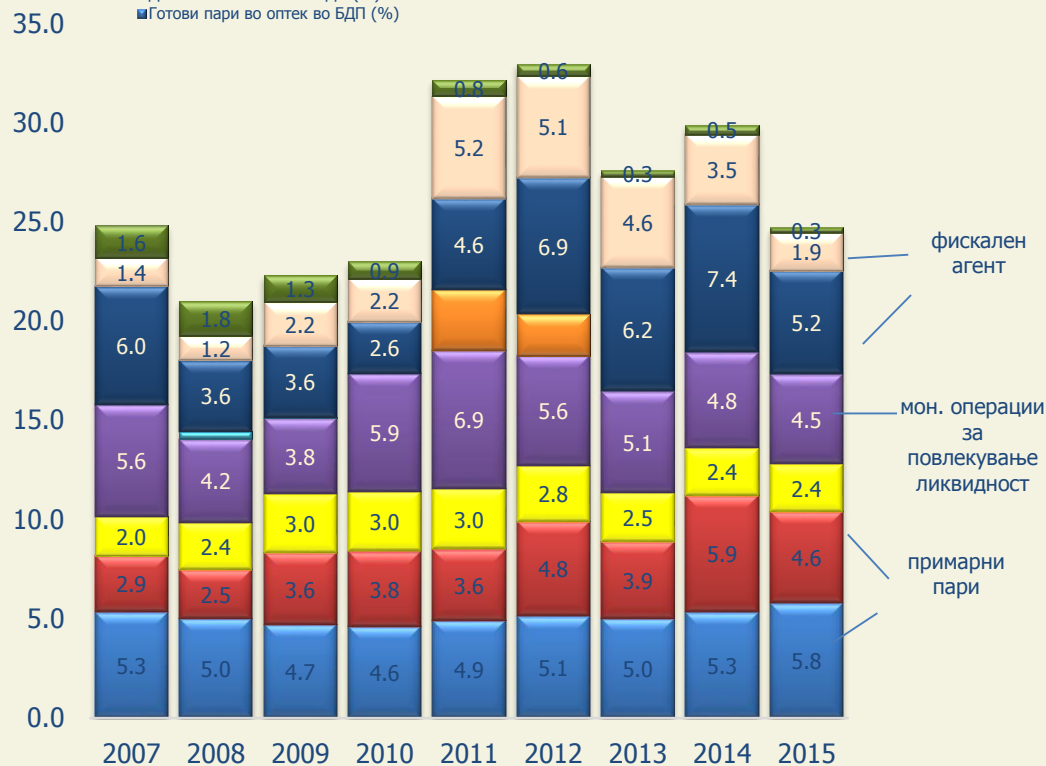
...на страната на обврските значајно учество на примарните пари, благајничките записи и депозитите на државата

во % од БДП

■ Останати средства во БДП (%)
■ Девизни средства во БДП (%)
● Актива во БДП (%)

■ Останати обврски во БДП (%)
■ Обврски спрема ММФ во БДП (%)
■ Депозити на државата во БДП (%)
■ Обврски врз основа на девизни репо трансакции во БДП (%)
■ Задолжителен депозит на банки и штедилници во БДП (%)
■ Благајнички записи на Народната банка во БДП (%)
■ Задолжителна резерва на банки во девизи и задолжителна резерва на штедилници во денари во БДП (%)
■ Депозити на банки во БДП (%)
■ Готови пари во оптек во БДП (%)

Биланс на успех Приходи и расходи

(во илјади денари)

	2015	2014
Приходи од камати	251.245	202.914
Расходи за камати	(1.102.917)	(1.181.506)
Нето-расходи за камати	(851.672)	(978.592)
Приходи од провизии	270.730	239.770
Расходи за провизии	(34.861)	(20.789)
Нето-приходи од провизии	235.869	218.981
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	2.474.591	3.890.067
Нето-приходи од хартии од вредност за тргување	322.111	614.400
Приходи од дивиденди	7.503	6.451
Останати оперативни приходи	604.947	506.149
Расходи за вработените	(401.830)	(393.840)
Депрецијација и амортизација	(73.379)	(75.490)
Останати расходи	(178.099)	(175.733)
Посебна резерва и исправка на вредноста	204.978	(7.615)
Нето-добивка за годината	2.345.019	3.604.778

- (+) Управување со девизни резерви
- (-) Монетарни операции

Оператор на платни системи

Распределување на финансиски резултат

- **Финансискиот резултат за распределба - се распределува на следниов начин:**
 - 1) 70% во општите резерви до постигнување на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал
 - 2) по исклучок, во случај на отворена сметка за специјални резерви, финансискиот резултат за распределба се распределува, така што, најмногу 70% се пренесува на сметката за специјални резерви до достигнување на износот утврден од Советот на НБРМ за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а 70% од остатокот се распределува во општите резерви до достигнување на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал
 - 3) остатокот во Буџетот на Република Македонија
- **Доколку на крајот на финансиската година НБРМ прикаже негативен резултат за распределба, истиот се покрива прво од сметката за општи резерви, а потоа од капиталот**
- **Кусокот на капитал на НБРМ го покрива Владата на РМ**
- **Но, НБРМ остварува позитивен резултат за распределба**

Процес на планирање и контрола - фази

Стратегиски план

- Ги содржи стратегиските цели и се подготвува врз основа на мисијата, визијата и организациските вредности на НБРМ
- Опфаќа временска рамка од 3 години
- Стратегиските цели претставуваат главните приоритети, крајниот резултат од работењето на НБРМ
- Ги подготвуваат стратегиските раководители

Програма за работа

- Содржи програмски активности за остварување на стратегиските цели
- Опфаќа временска рамка од 1 година
- Програмските активности содржат еден или повеќе функционално поврзани работни процеси и проекти за чие што извршување одговара една или повеќе организациски единици

Оперативни планови

- Врз основа на дефинираните стратегиски цели и програмски активности, НБРМ подготвува Финансиски план, План на инвестиции и Годишен план на јавни набавки

Процес на планирање и контрола – обврски и задачи

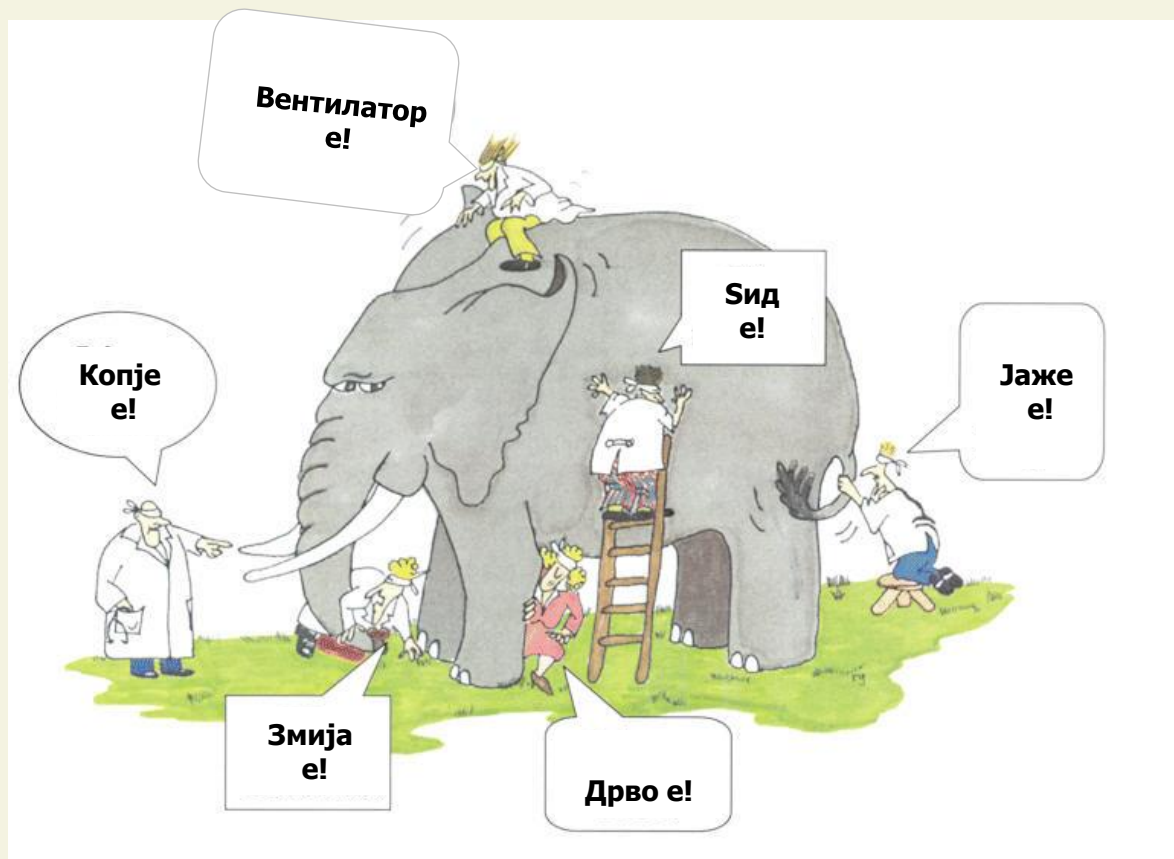

- Сите ОЕ имаат обврска да преземаат активности за остварување на ФП, ПИ и ГПЈН и да го следат нивното остварување
- ДФСК подготвува редовни месечни и квартални извештаи за остварувањето на ФП и ПИ; ДЈН за остварувањето на ГПЈН
- По потреба, во текот на годината може да се изврши измена и дополнување на плановите

Тела на одлучување

Секоја ОЕ специјализирана во својата област

За оптимални одлуки, треба да се согледа "големата слика"!

Тела на одлучување

Комитет за инвестирање (КИ)

Делокруг на работа

прашања поврзани со чувањето и управувањето со девизните резерви

Претседател

Вицегувернерот задолжен за Секторот за операции на финансиски пазари и платни системи

Состаноци

на редовна месечна основа и на повик

Комитет за управување со активата и пасивата (КУАП)

Делокруг на работа

прашања поврзани со управувањето на билансот на НБРМ

Претседател

Вицегувернерот задолжен за Секторот за операции на финансиски пазари и платни системи

Состаноци

на редовна квартална основа и на повик

Комитет за оперативна монетарна политика (КОМП)

Делокруг на работа

прашања поврзани со водењето на монетарната политика

Претседател

Гувернерот на НБРМ

Состаноци

на редовна неделна основа; еднаш месечно се преиспитува монетарната политика